

Utjecaj različitih parametara na ponašanje i nosivost armiranobetonskih stupova pri potresu

Nikola Grgić

Jure Radnić

Doc. dr.sc. Nikola Grgić, dipl.ing.građ., FGAG, Split

Prof. dr. sc. Jure Radnić, dipl.ing.građ., FGAG, Split

Sadržaj

- Uvod
- Prednosti testiranja s potresnim platformama
- Ograničenja testiranja s potresnim platformama
- Dijagram toka istraživanja
- Eksperimentalna ispitivanja stupova
  - Oprema za mjerenje
  - Seizmičko opterećenje
  - Rezultati testiranja
- Numerički model

- UVOD

- Svrha testiranja na potresnim platformama

- Analiza seizmičkih performanse (ne)konstrukcijskih dijelova i složenih sustava
- Osiguravanje podatke za provjeru valjanosti / kalibriranje analitičkih modela
- Vrednovanje projektantskih koncepcija, principa i detaljiranja.

- Najčešći tipovi uzoraka testiranih na potresnim platformama

- Ne konstrukcijske komponente
  - npr. sidra ili postolja za razne tipove vrijednih uređaja
- Konstrukcijske komponente
  - npr. stupovi, razne vrste prigušivača
- Dijelovi objekata
  - npr. okviri, zidovi , čvorovi
- Cijeli objekti
  - npr. zgrade, mostovi, vjetro turbine

Prednosti testiranja s potresnim platformama u odnosu na ostale metode testiranja

- Realističnije uzimanje u obzir dinamičkih efekata
  - Inercijalne sile
  - Prigušenje
  - Nema potrebe za spajanje naprava za nanošenje opterećenja

- Najbolji način simulacije efekata gibanja tla zabilježenih uslijed potresa

Ograničenja testiranja na potresnim platformama

- Cijena
- Dostupnost laboratorija
- Kapacitet opreme
- Točnost pojedinih mjerenja
- Rubni uvjeti
- Ograničeno vrijeme reakcije ukoliko nešto ne krene po planu

Dijagram toka istraživanja

Korak 1

- definirati potrebu za istraživanjem

Određivanje konstrukcijskog sustava, koncepta itd. kog će se istraživati

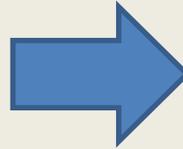

Projektiranje prototipa konstrukcije

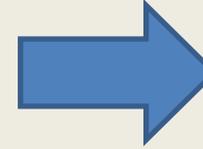
Korak 2

- oprema/troškovi i ograničenja
- Zakoni sličnosti

Projektiranje modela za ispitivanje

Izrada plana mjerenja

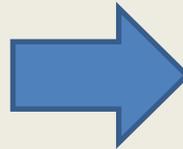

Izrada programa testiranja

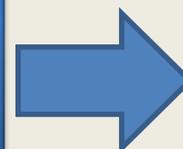
Korak 3

- provođenje eksperimenata

Priprema uzoraka za testiranje

Provođenje programa ispitivanja

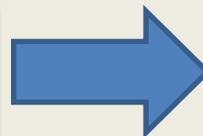

Prikupljanje i pohranjivanje podataka

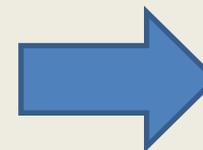
Korak 4

- obrada podataka

Analiza podataka

Provjera analitičkih modela

Ocjena koncepta, sustava i sl

Eksperimentalno ispitivanja stupova

- Cilj istraživačkog rada:
- Istražiti ponašanje vitkih armirano betonskih stupova pri potresu.
- Poboljšanje i verifikacija postojećeg numeričkog modela za statičku i dinamičku analizu armiranobetonskih konstrukcija.

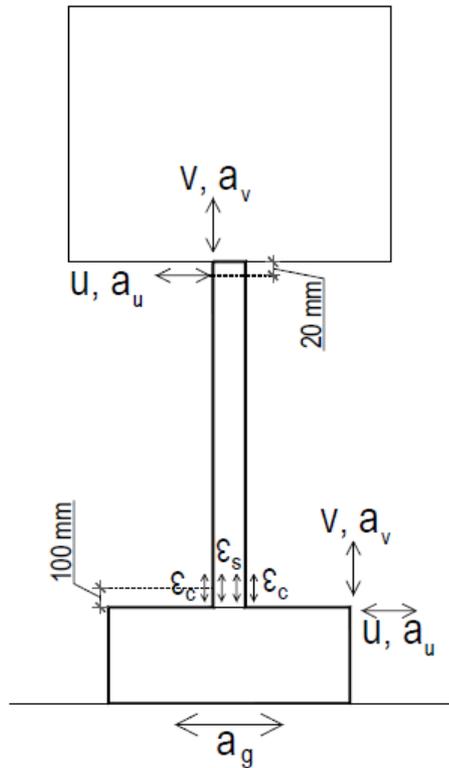
➤ Istraživani parametri:

- Utjecaj tipa pobude (potresa) na dinamički odgovor stupa.
- Utjecaj vitkosti (duljine) stupa na njegov seizmički odgovor.
- Utjecaj veličine temelja na dinamički odziv stupova.
- Utjecaj rubnih uvjeta (popuštanje, klizanje, odizanje temelja) na dinamičko ponašanje stupova.
- Utjecaj količine uzdužne armature na dinamički odziv stupova.
- Utjecaj količine poprečne armature (spona) na dinamičko ponašanje armiranobetonskih stupova.
- Utjecaj ekscentriciteta uzdužne sile na vrhu stupa na njegovo ponašanje pri potresu.

Oprema za mjerenje

HBM Quantum X high-speed data acquisition system korišten je za prikupljanje podataka s mjernih uređaja.

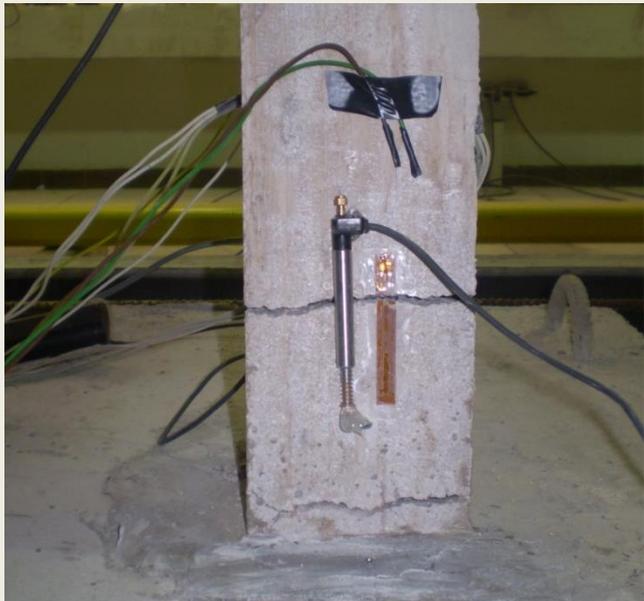
- u - horizontalni pomak
- v - vertikalni pomak
- a_u - horizontalno ubrzanje
- a_v - vertikalno ubrzanje
- ϵ_c - deformacija betona
- ϵ_s - deformacija armature
- a_g - ubrzanje platforme

Mjerna traka za čelik K-LY11-5/120 (HBM).

Mjerna traka za beton K-LY11-60/120 (HBM)

Inductive displacement transducer WA/10-L

Akcelerometar KISTLER tip 8044

Aplicirano seizmičko opterećenje

Elastično područje

- $a_{gmax}=0,05$ g
- $a_{gmax}=0,10$ g

Srednja nelinearnost

- $a_{gmax}=0,15$ g
- $a_{gmax}=0,20$ g

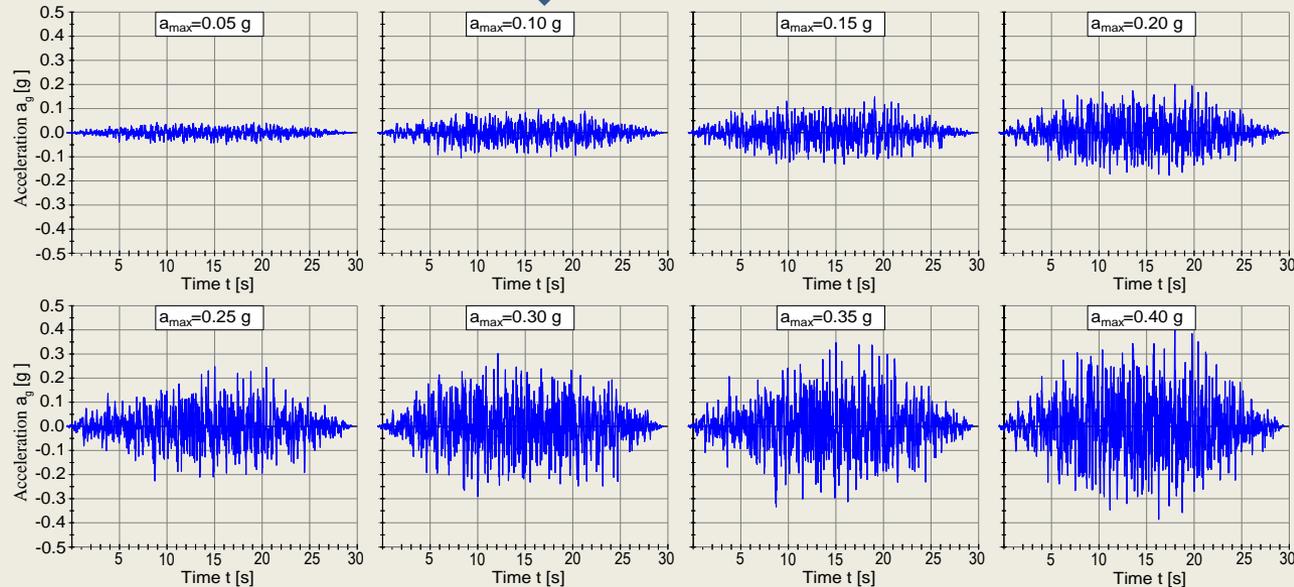
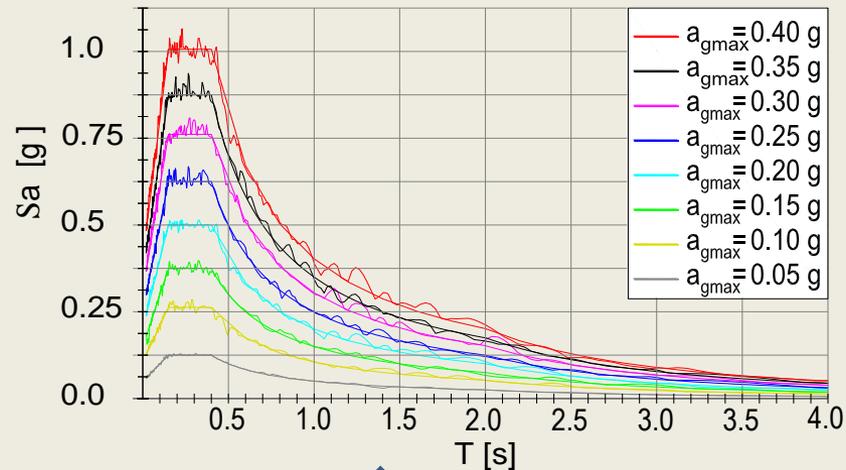
Značajana nelinearnost

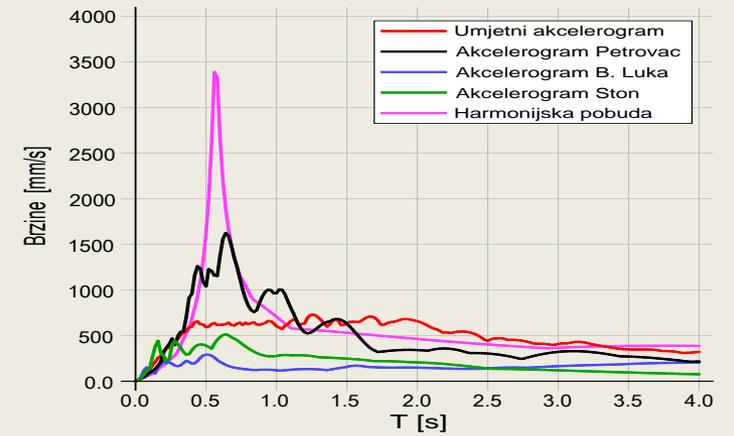
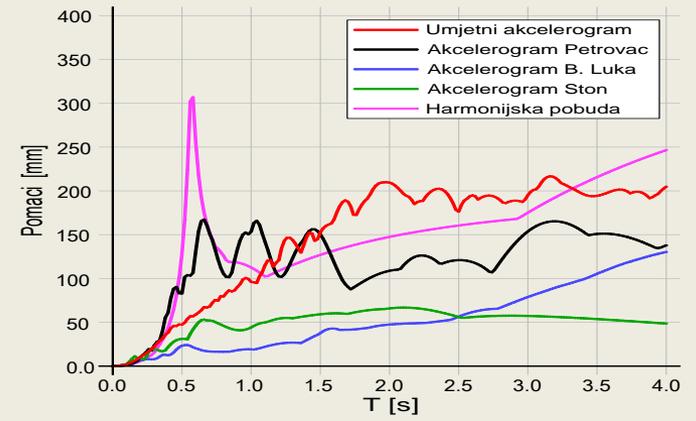
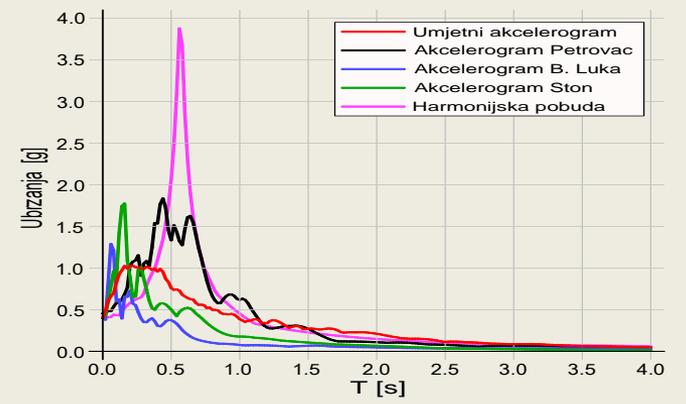
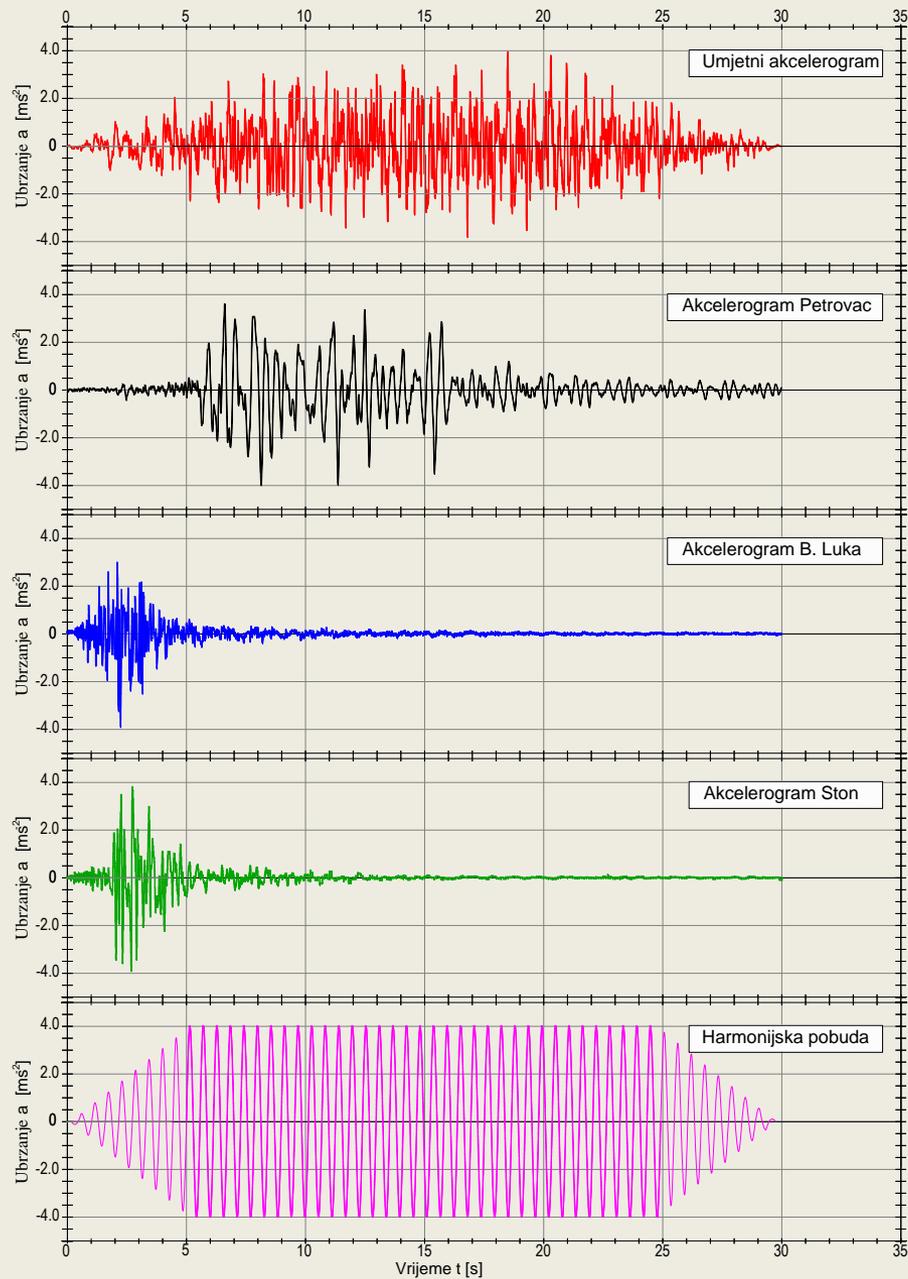
- $a_{gmax}=0,25$ g
- $a_{gmax}=0,30$ g

Kolaps konstrukcije

- $a_{gmax}=0,35$ g
- $a_{gmax}=0,40$ g

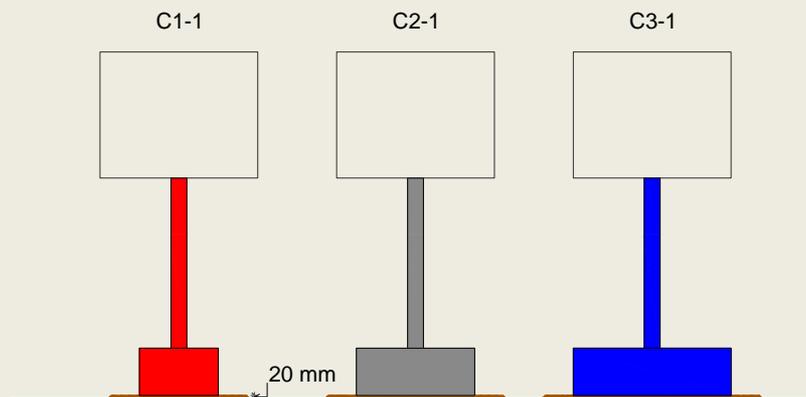
Prije i poslije svake
pobude
Određene su dinamičke
karakteristike konstrukcije

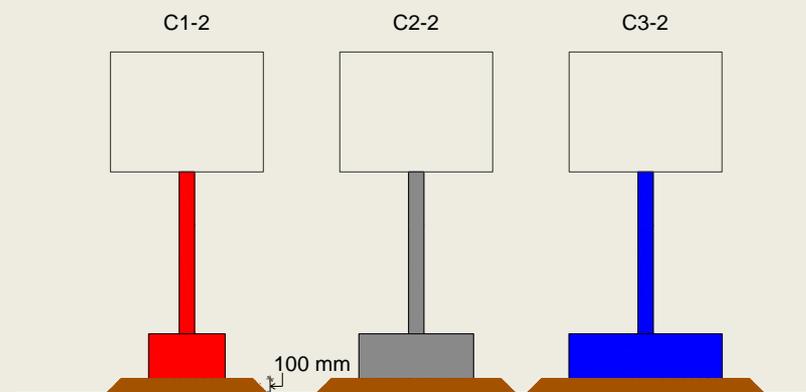

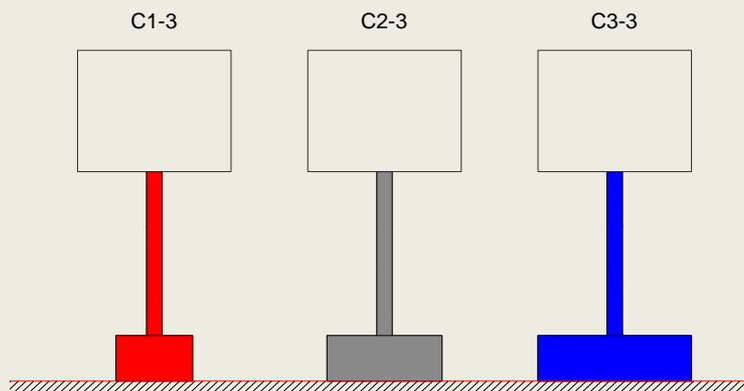
Stupovi s temeljem na
sloju kamenog pijeska
debljine 20 mm

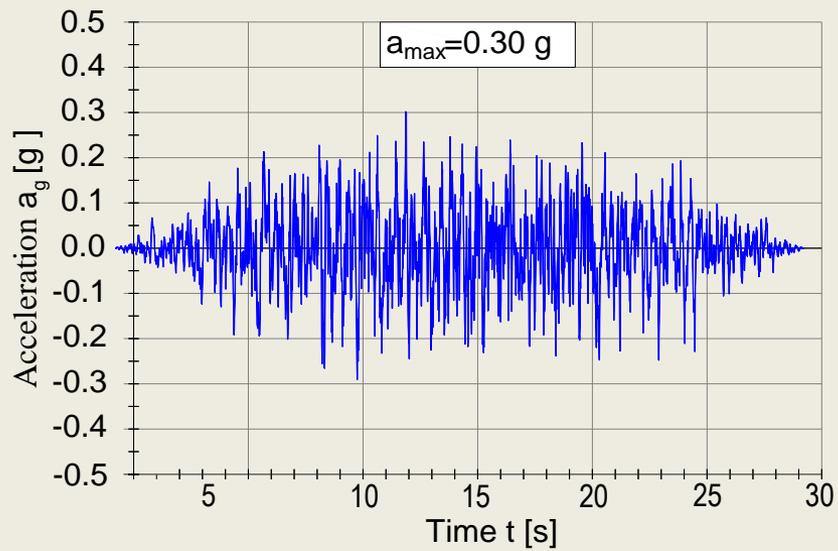

Stupovi s temeljem na
sloju kamenog pijeska
debljine 100 mm

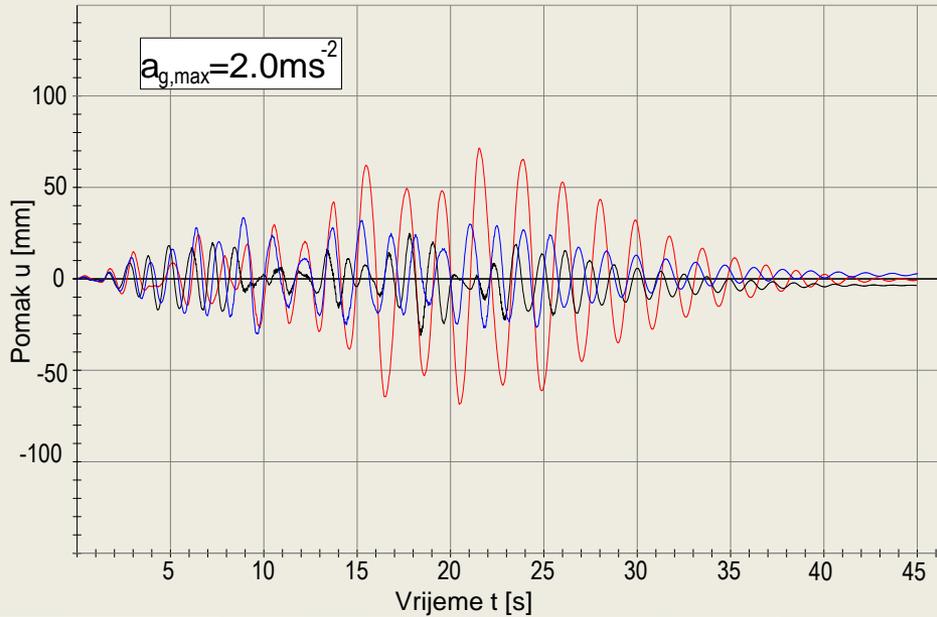
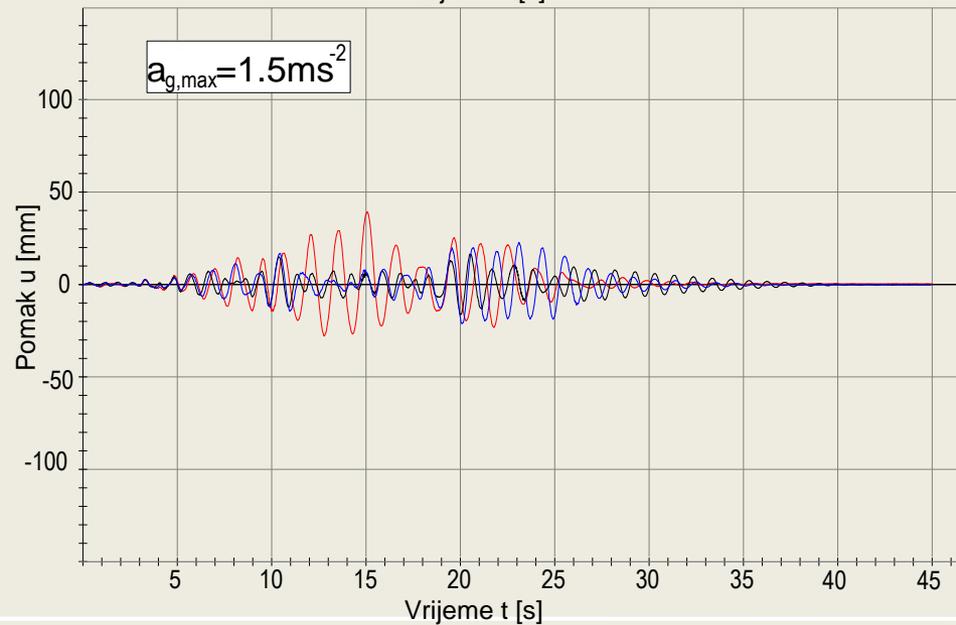
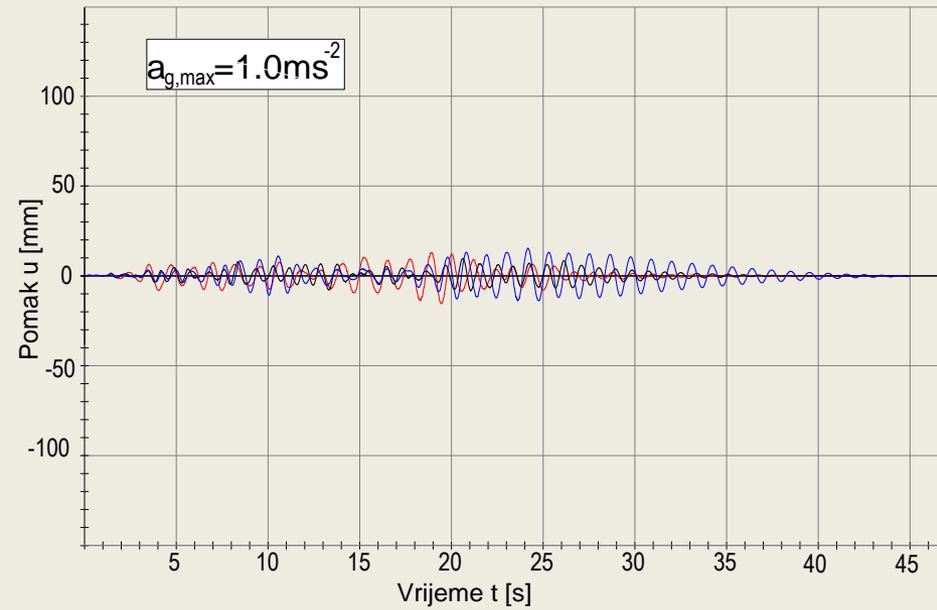
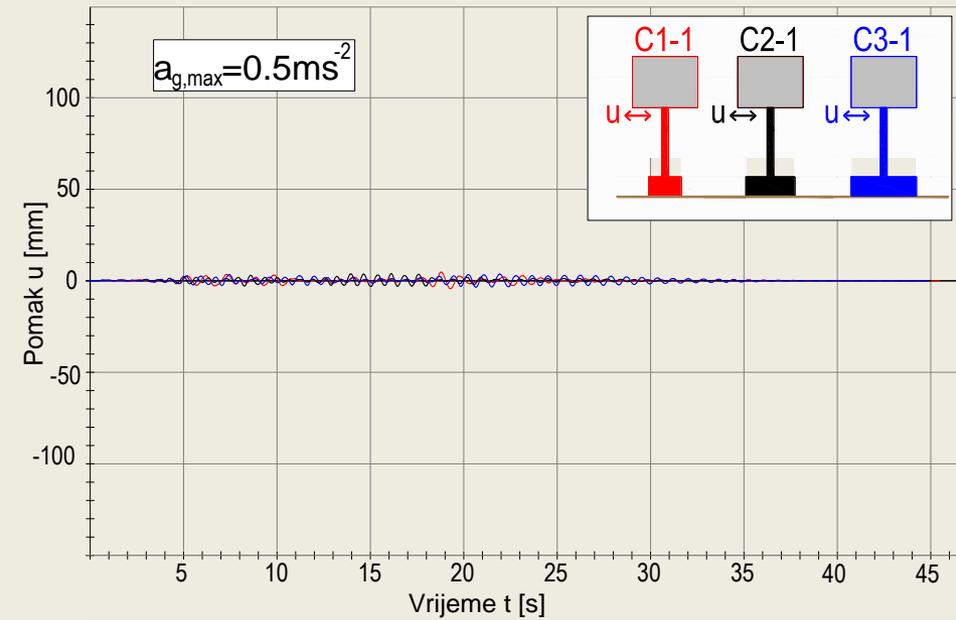

Stupovi s temeljem
zavarenim za
platformu

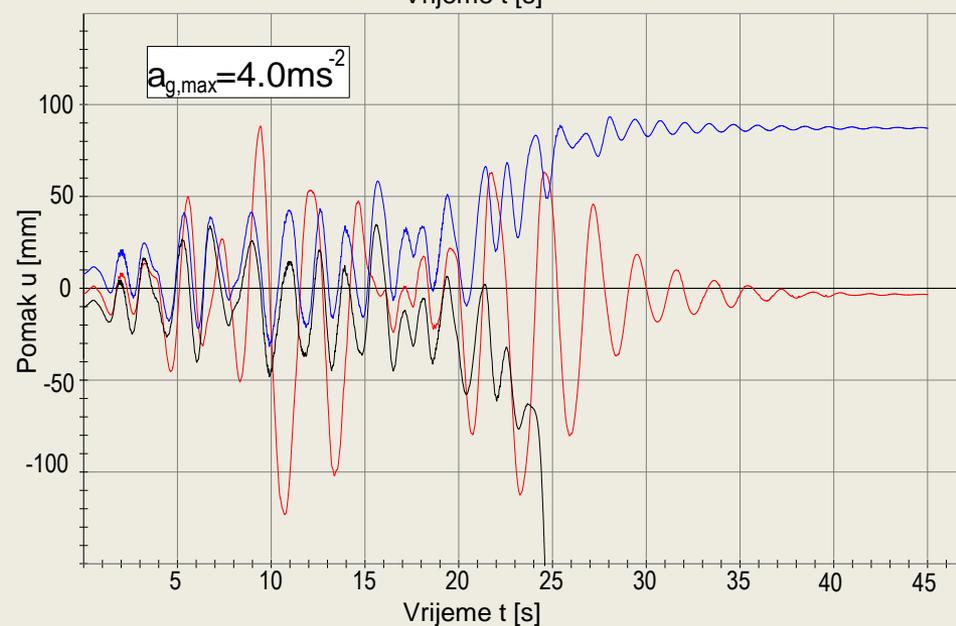
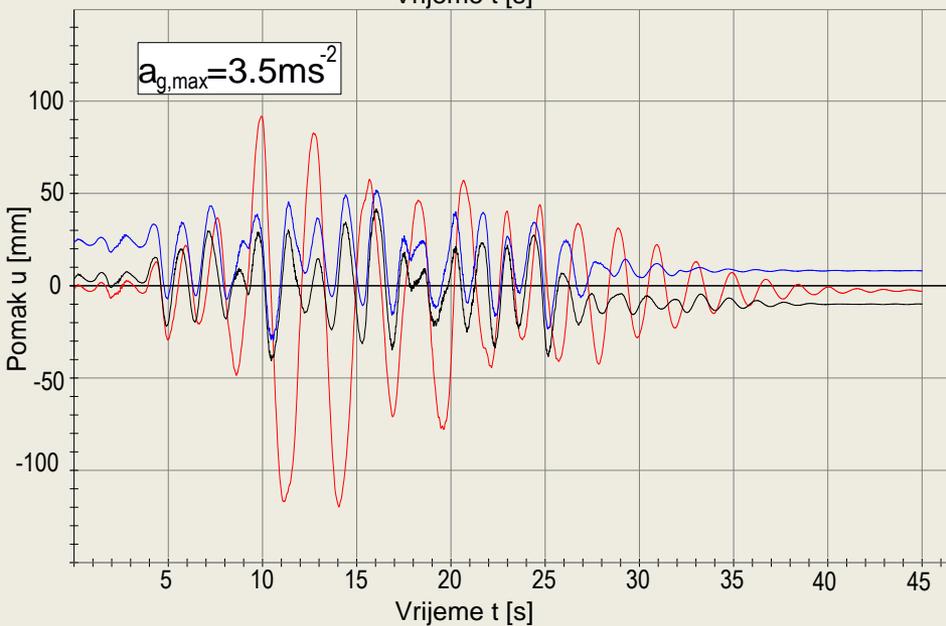
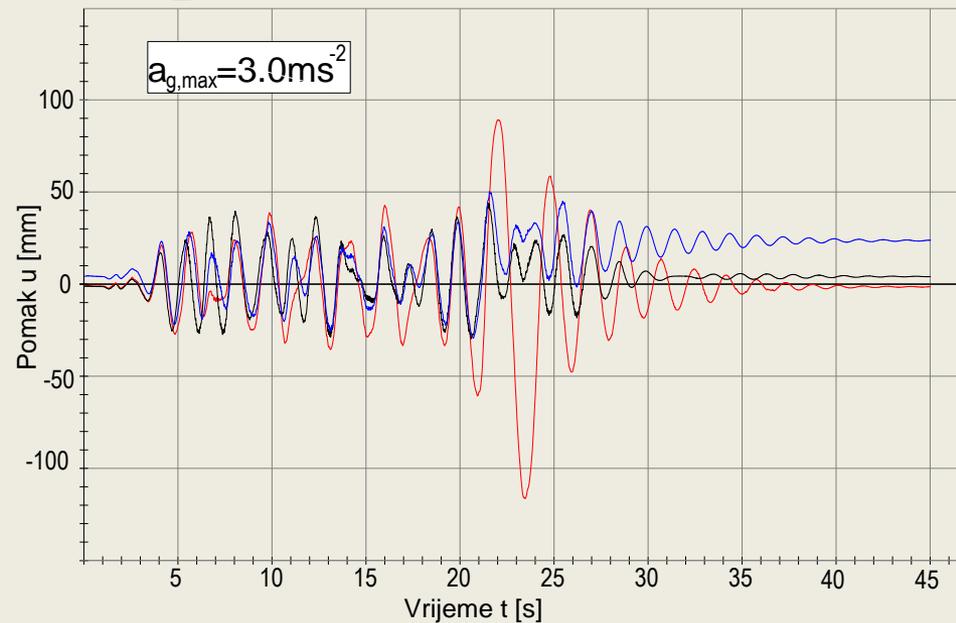
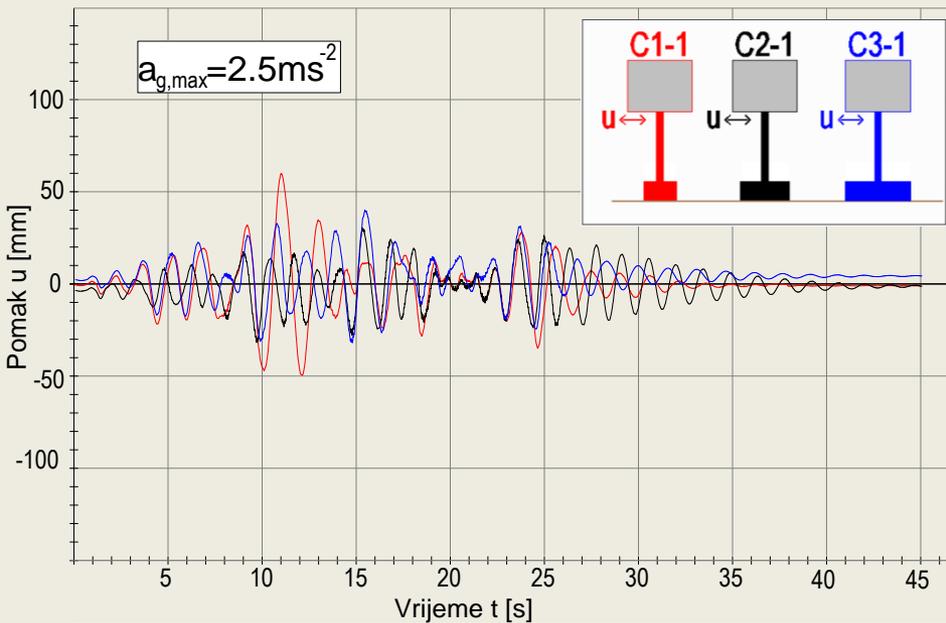

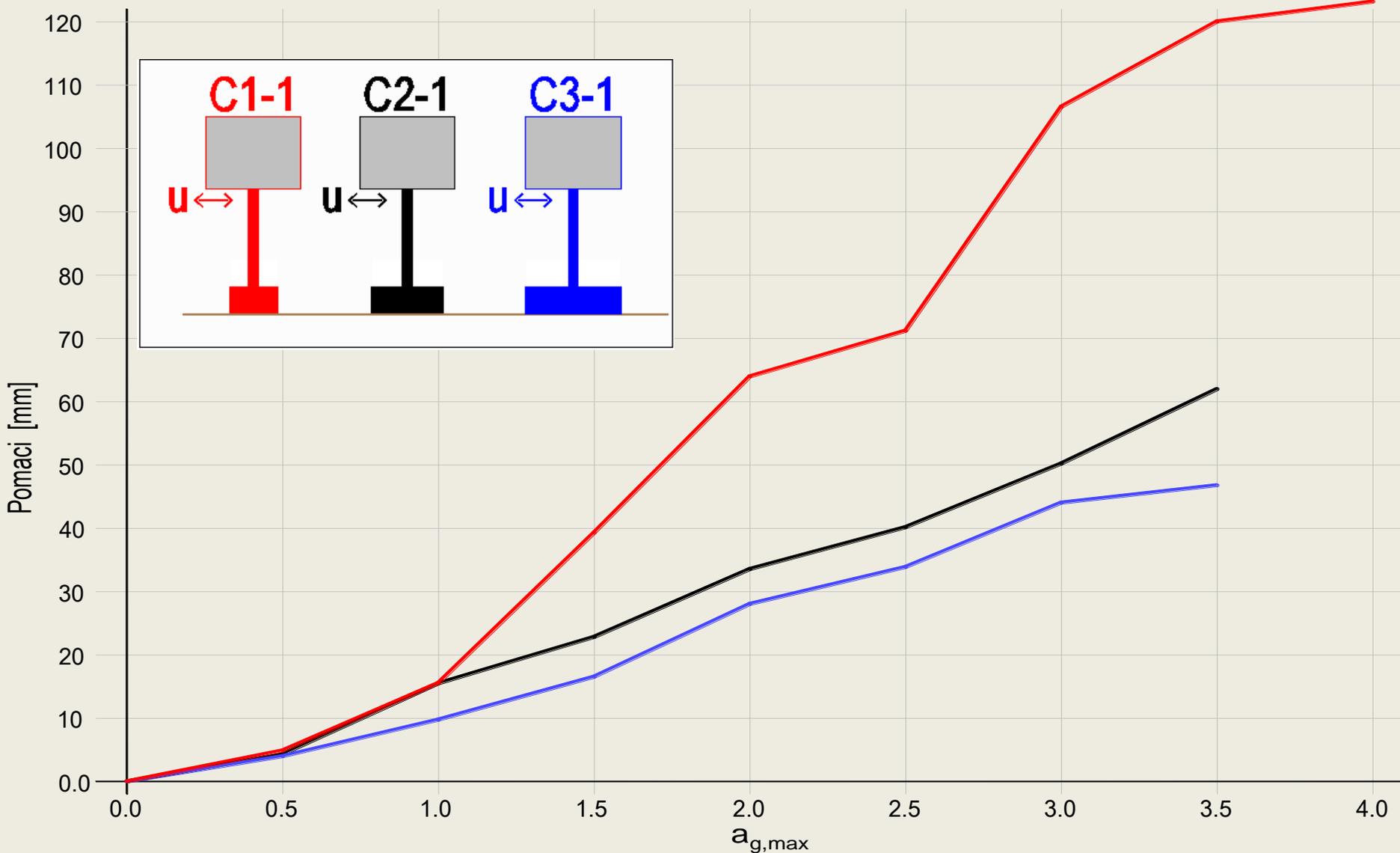
Pomaci vrha stupa u vremenu

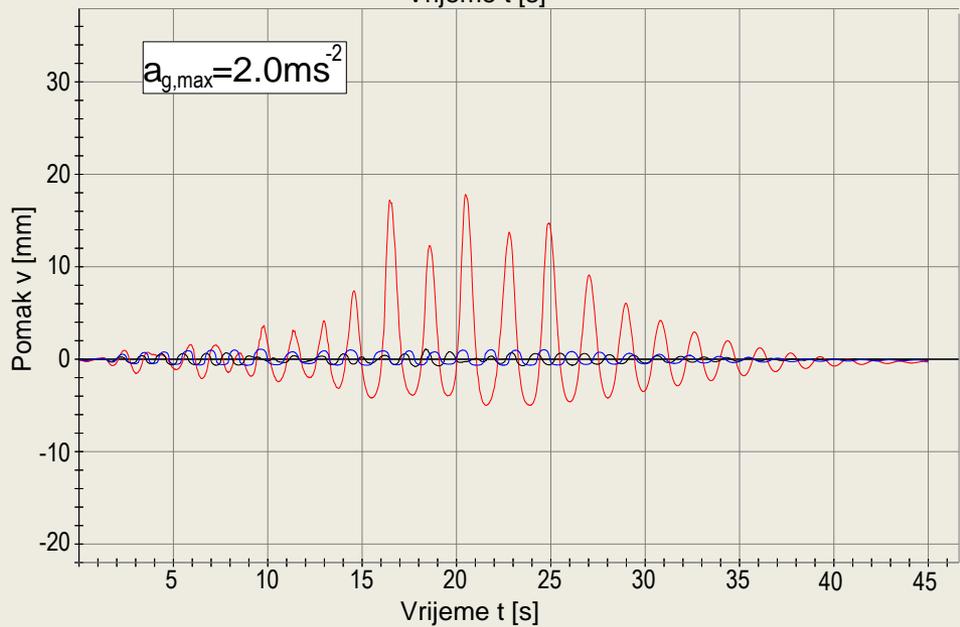
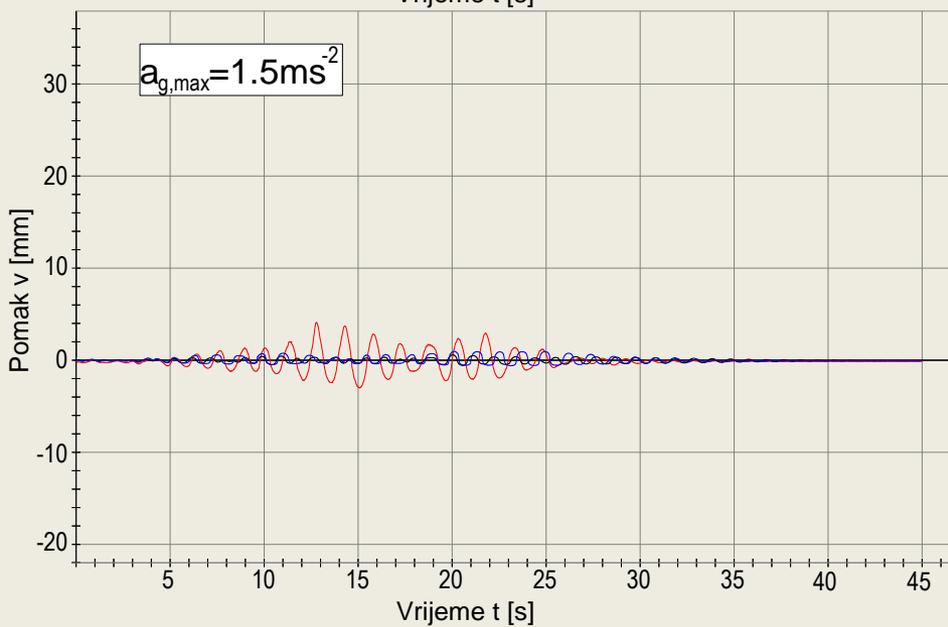
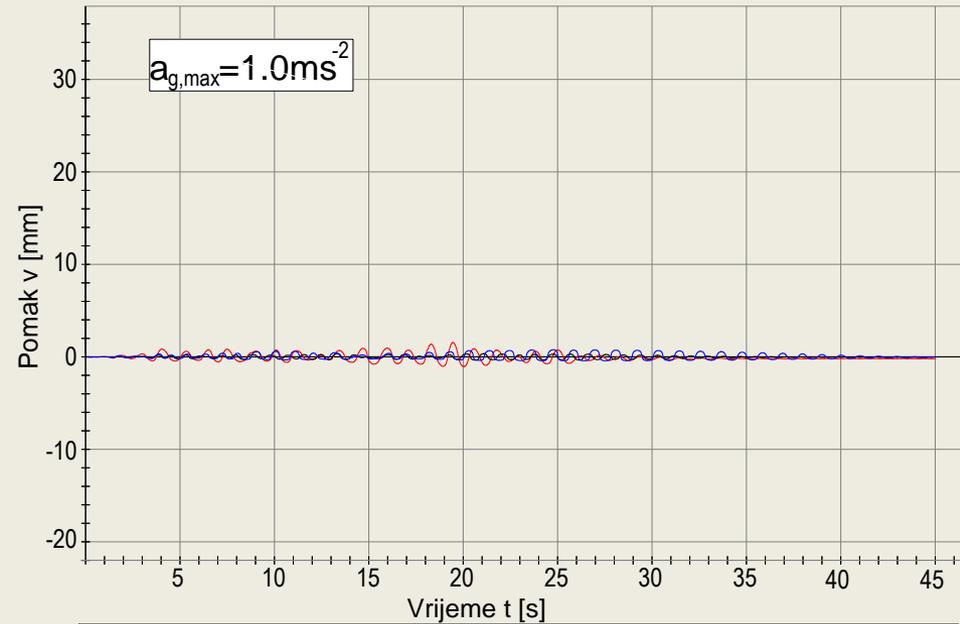
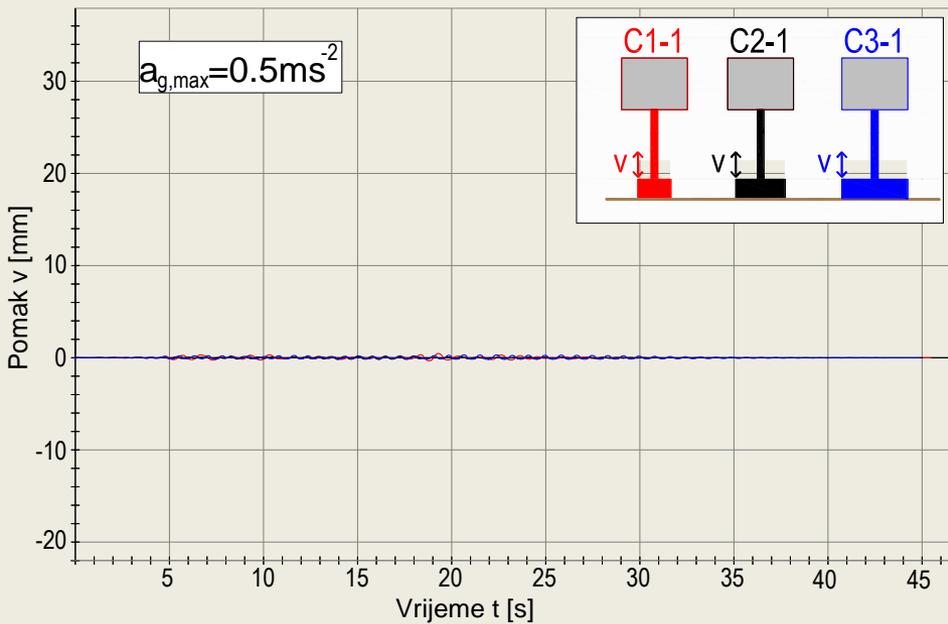
Pomaci vrha stupa u vremenu

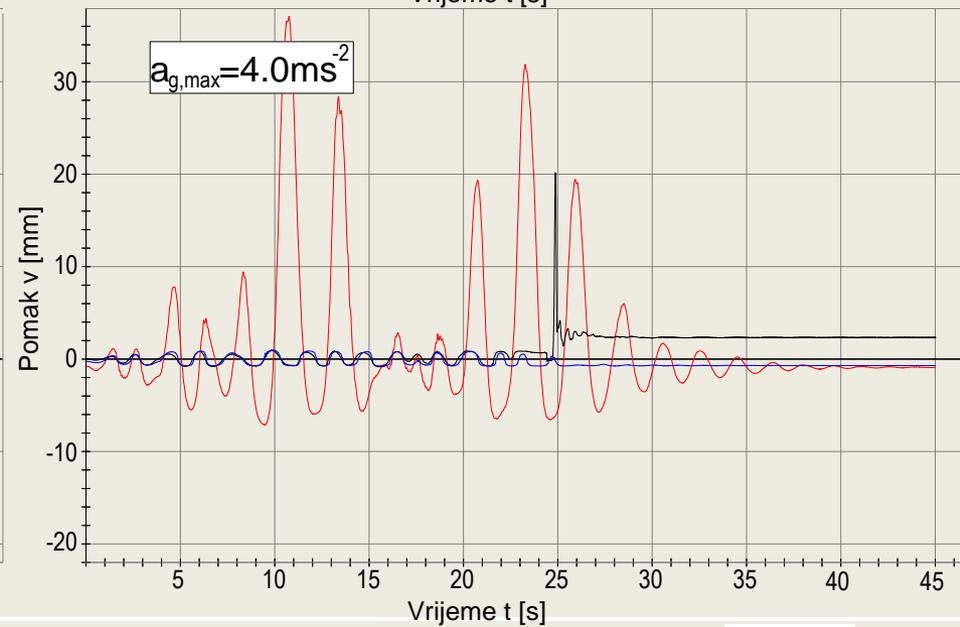
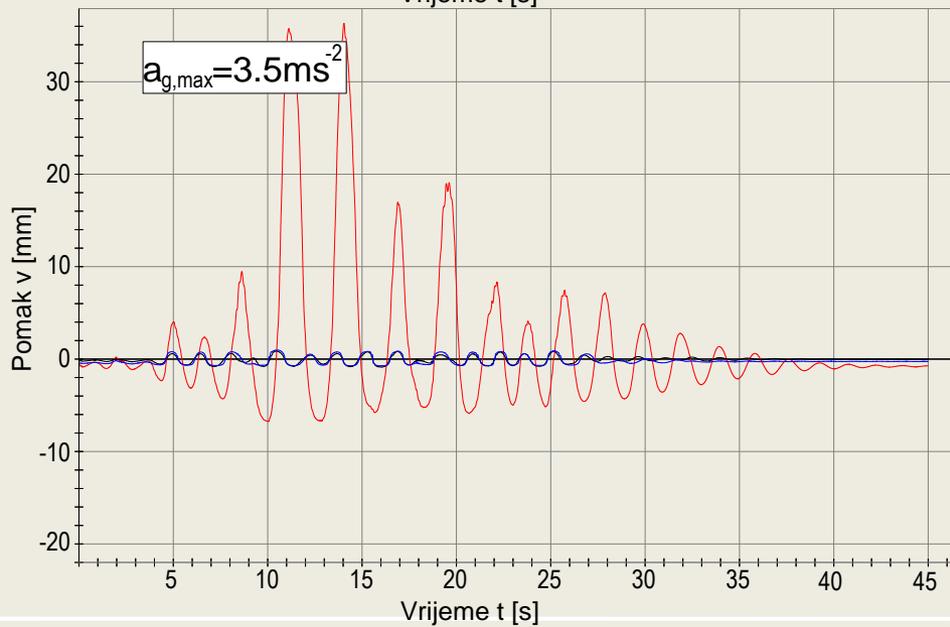
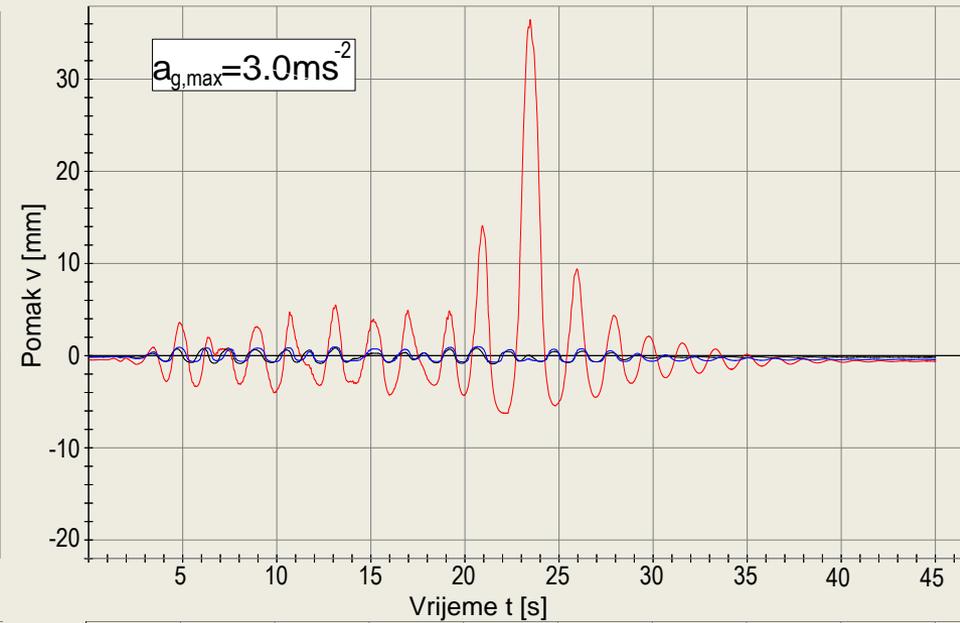
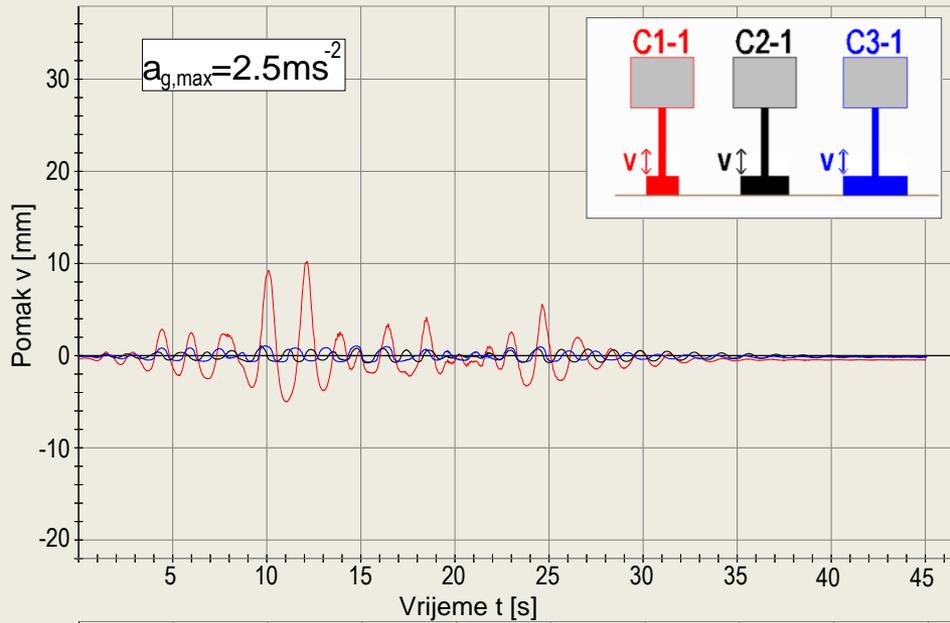
Maksimalni pomaci vrha stupa u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge

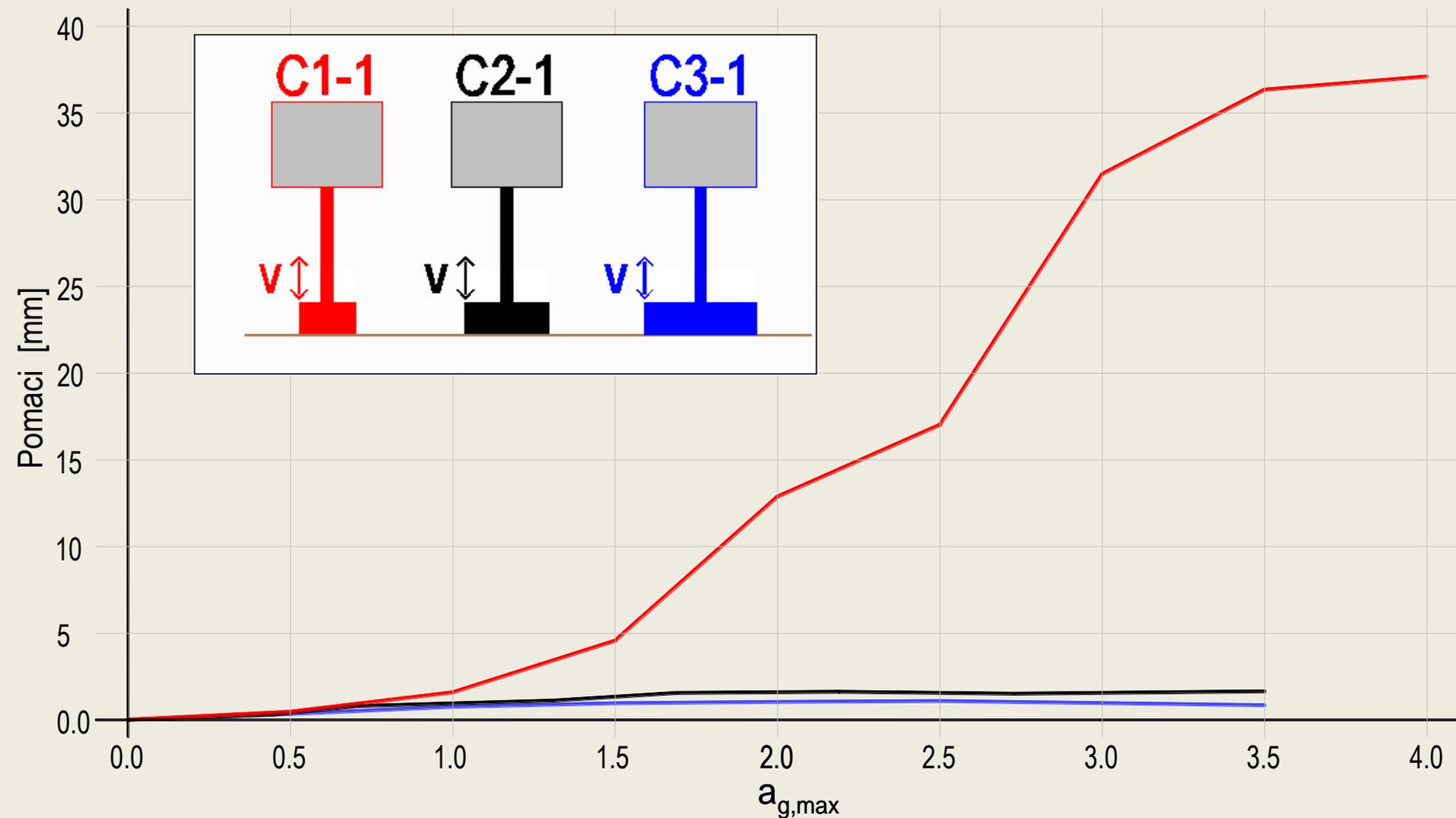
Pomaci vrha temelja u vremenu

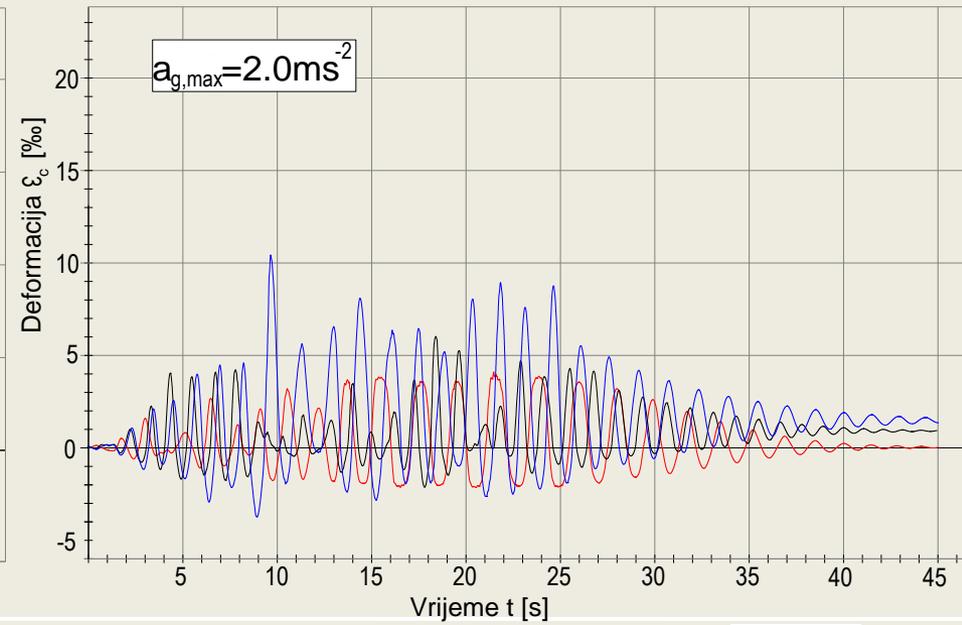
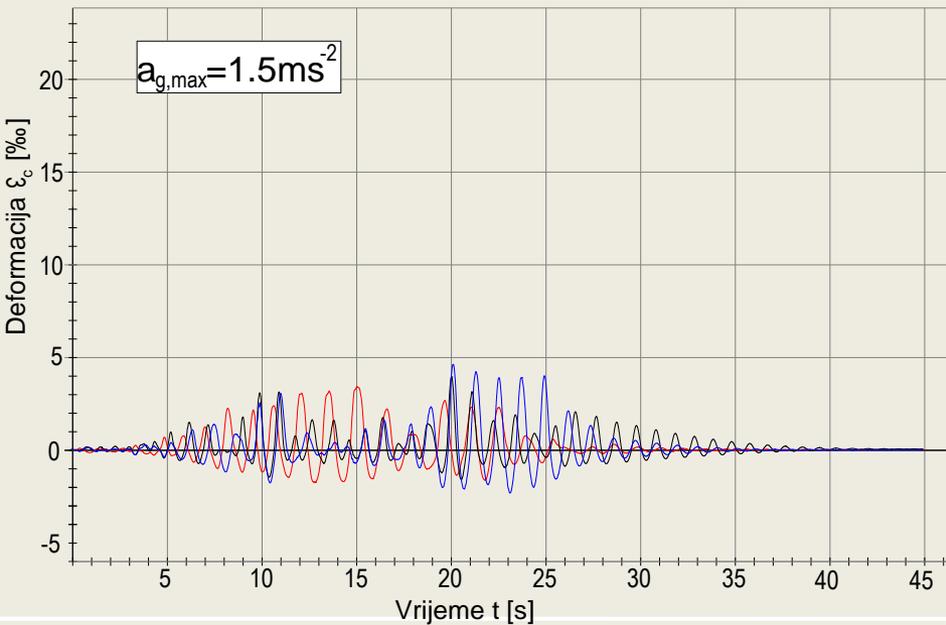
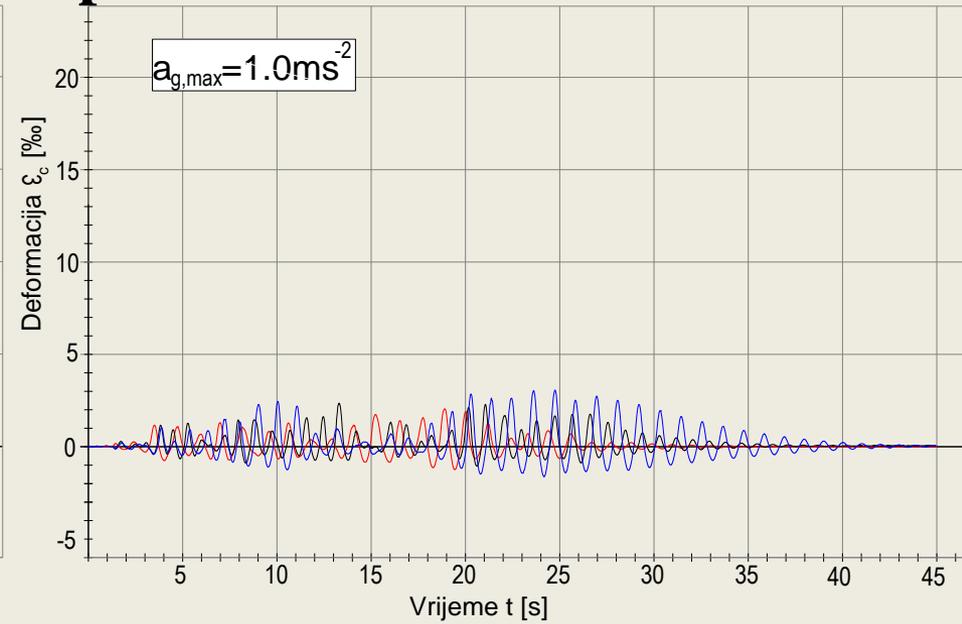
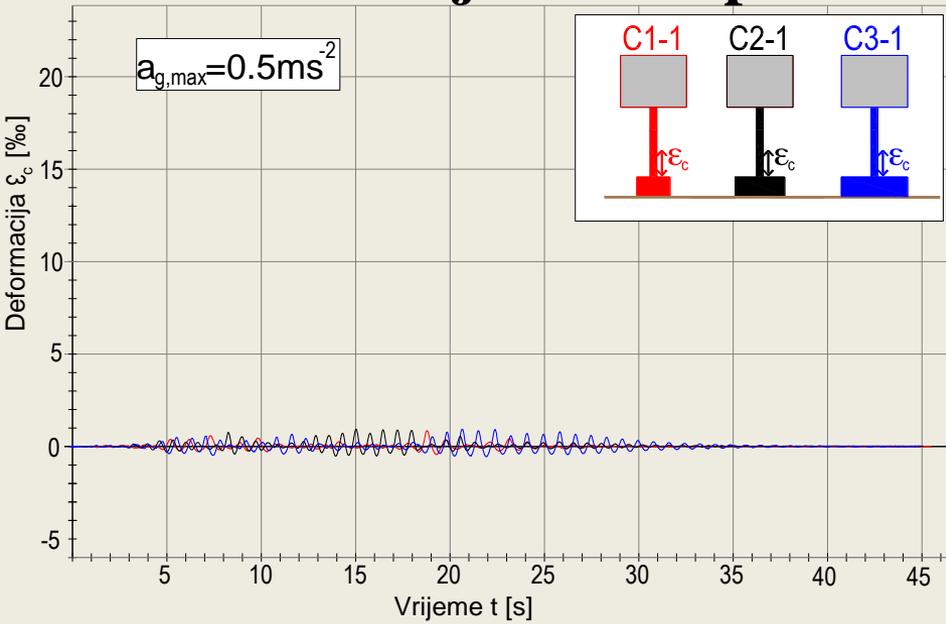
Pomaci vrha temelja u vremenu

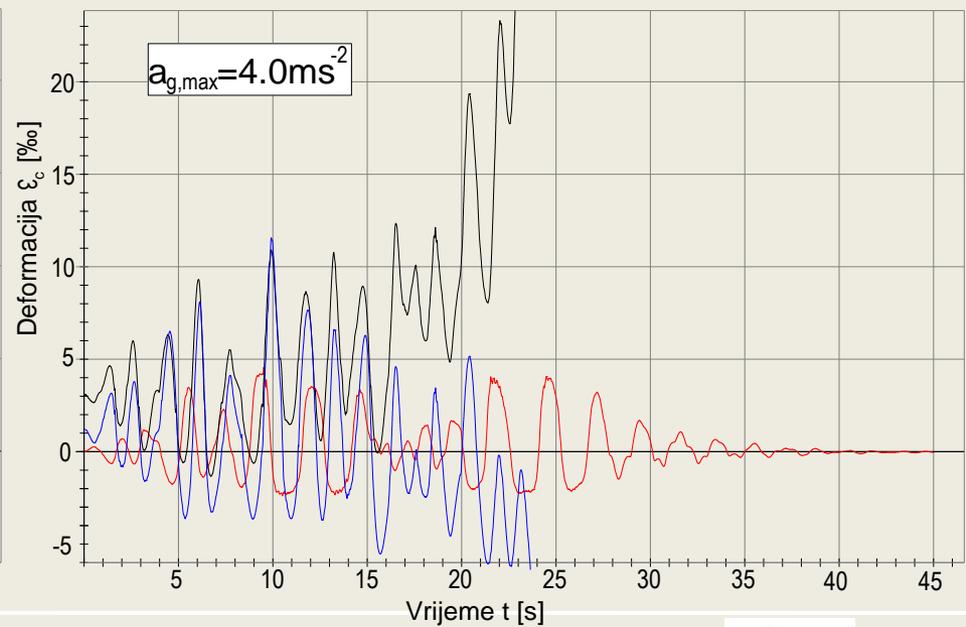
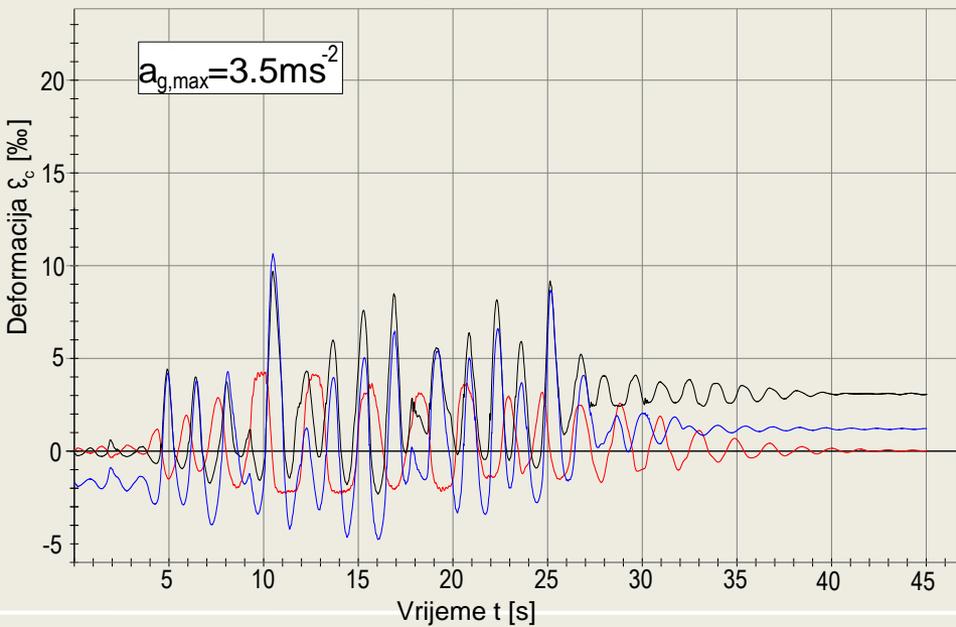
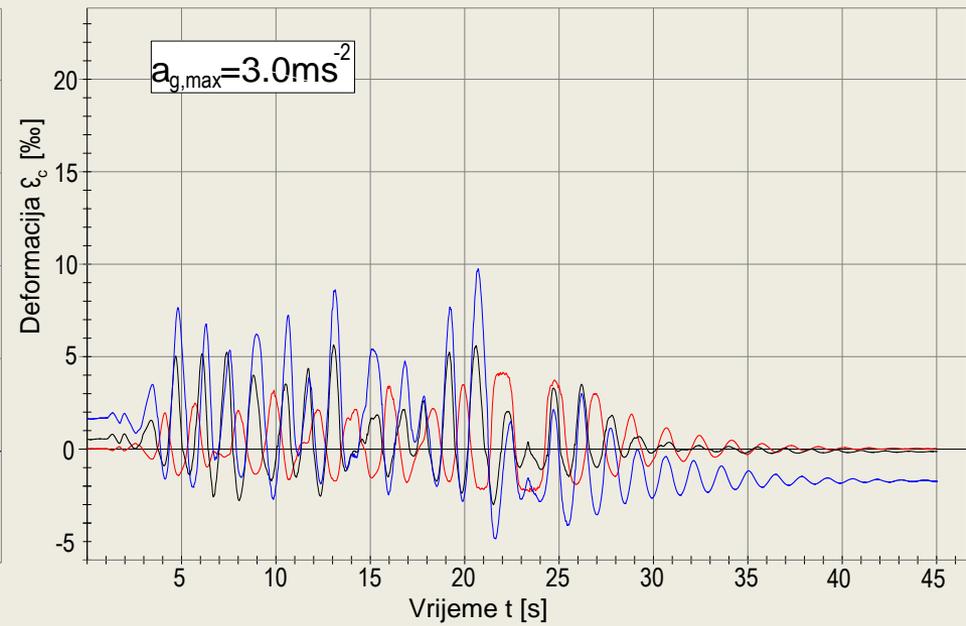
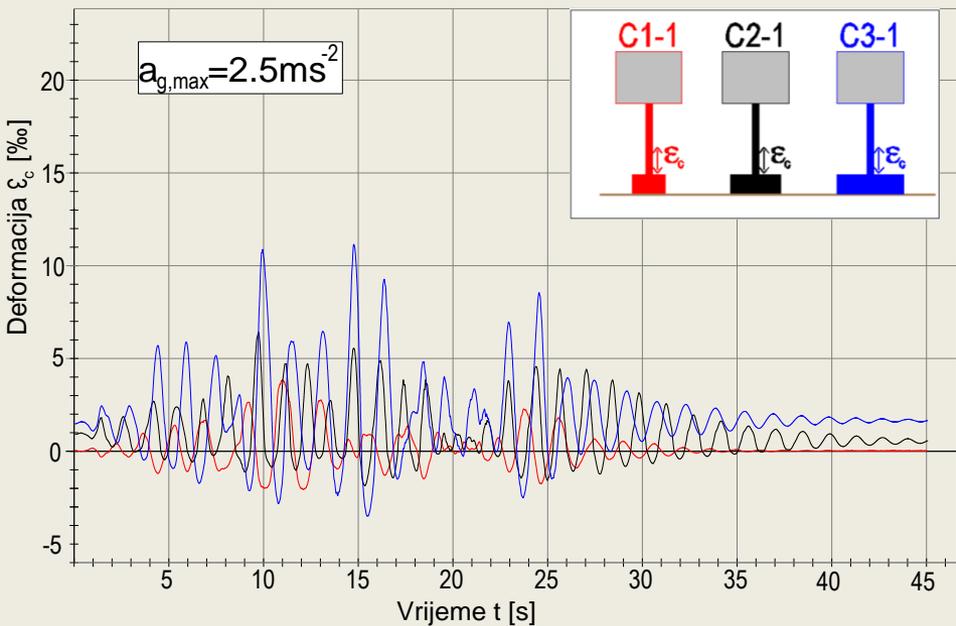
Maksimalni pomaci vrha temelja u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge

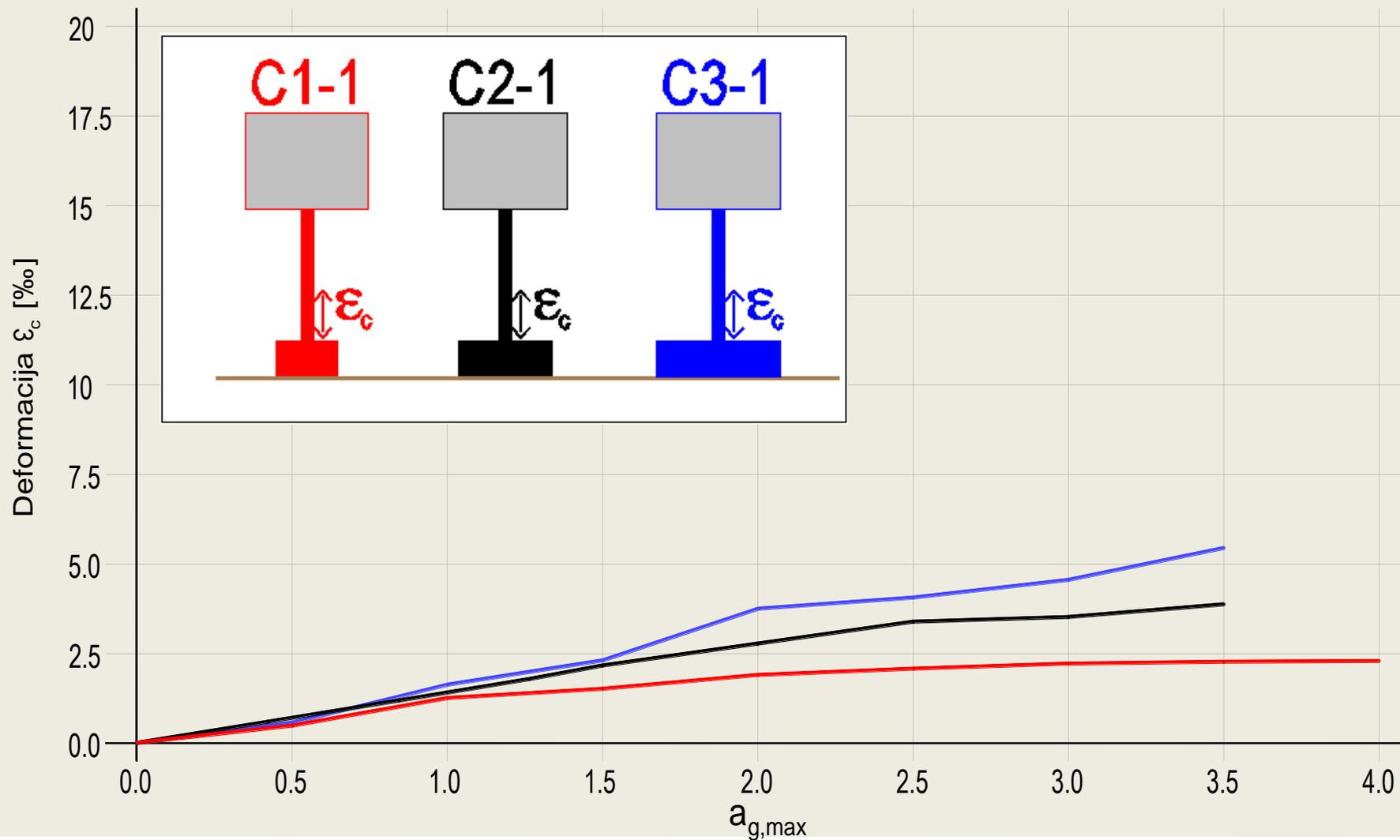
Deformacije betona pri dnu stupa s desne strane u vremenu

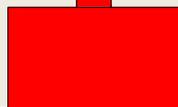
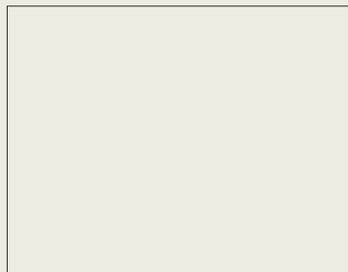
Deformacije betona pri dnu stupa s desne strane u vremenu

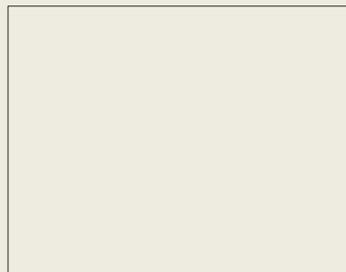
Maksimalne (tlačne) deformacije betona u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge

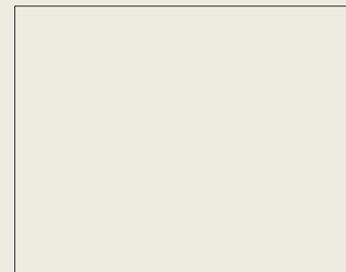
C1-2

C2-2

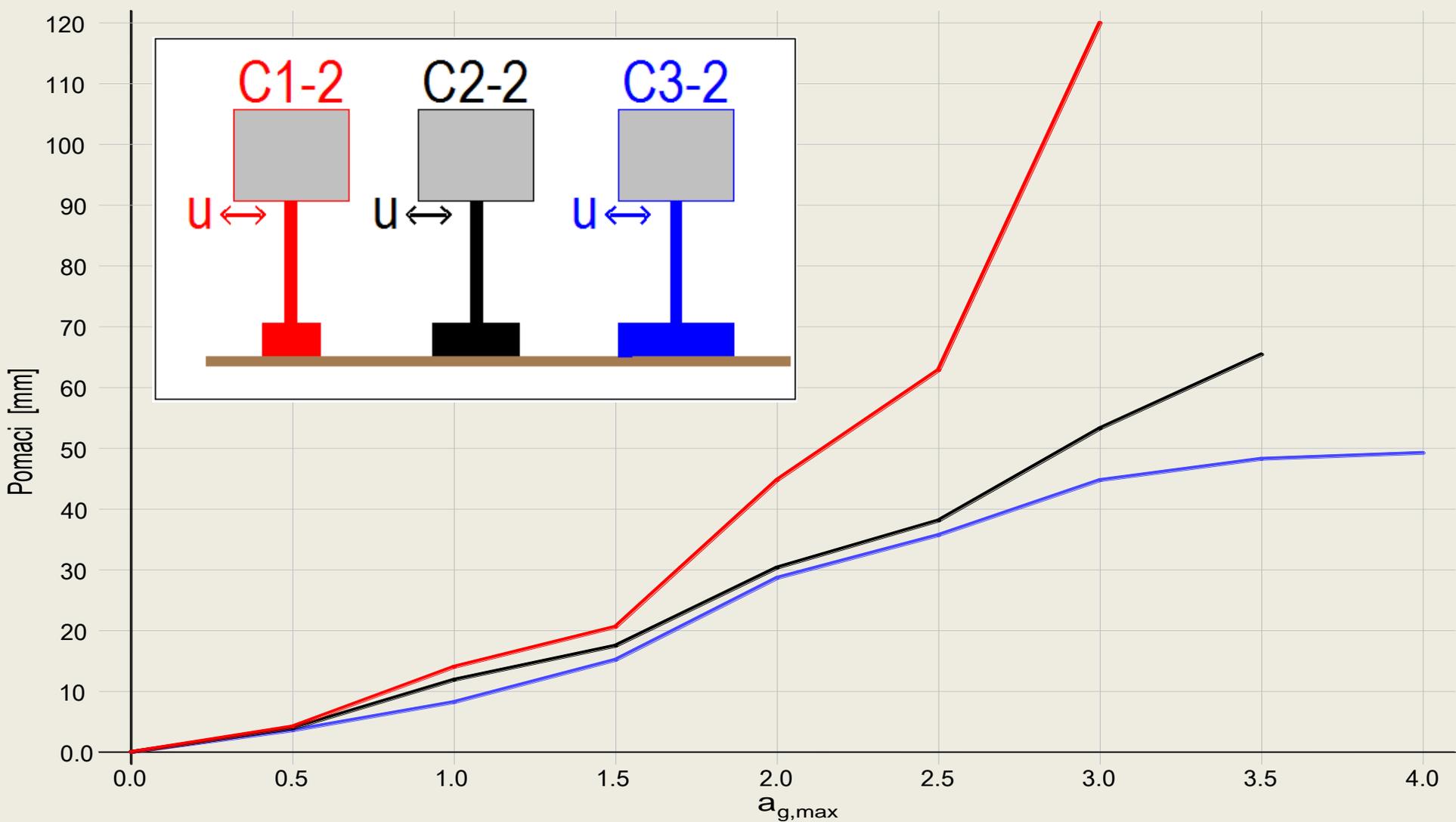
C3-2

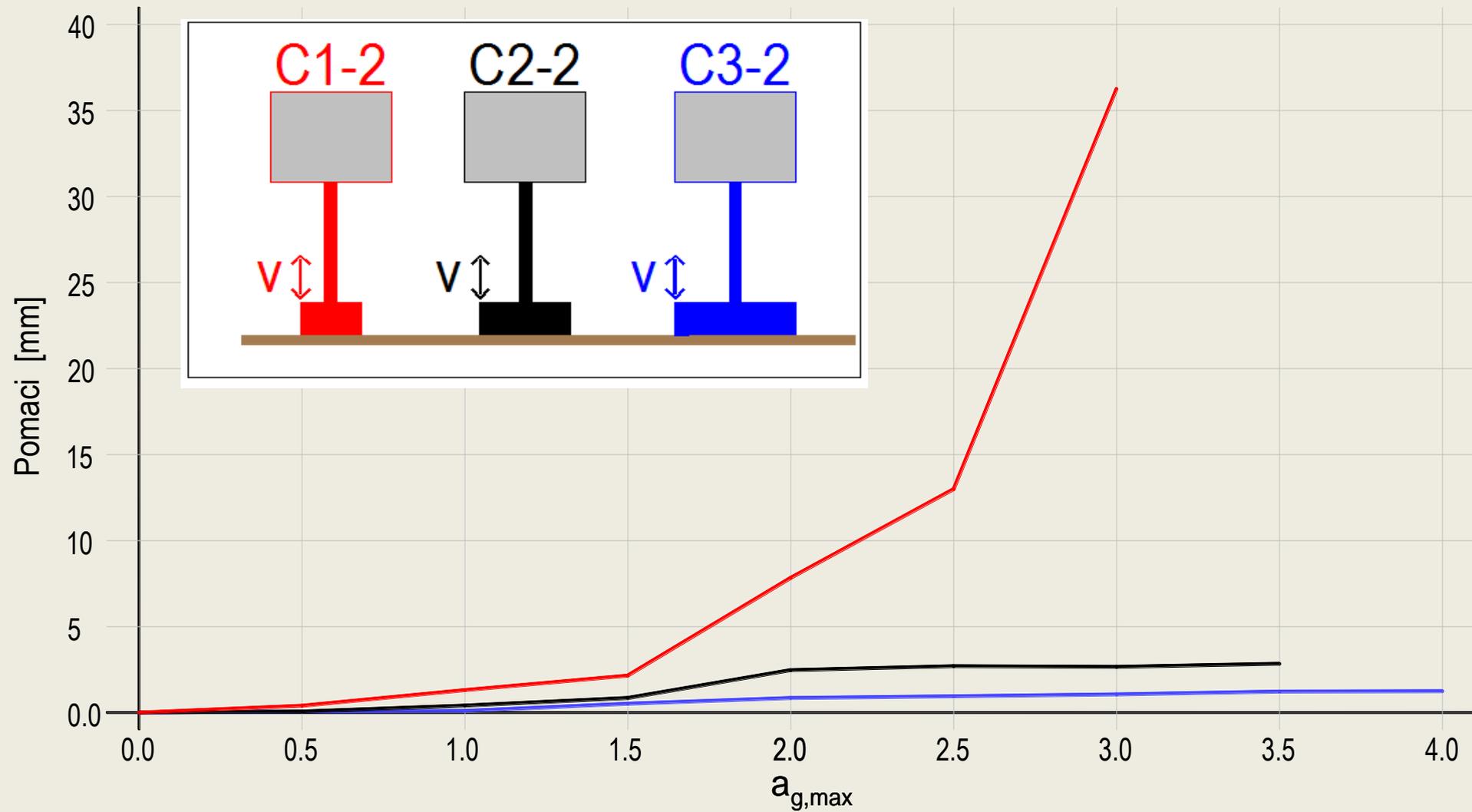
100 mm

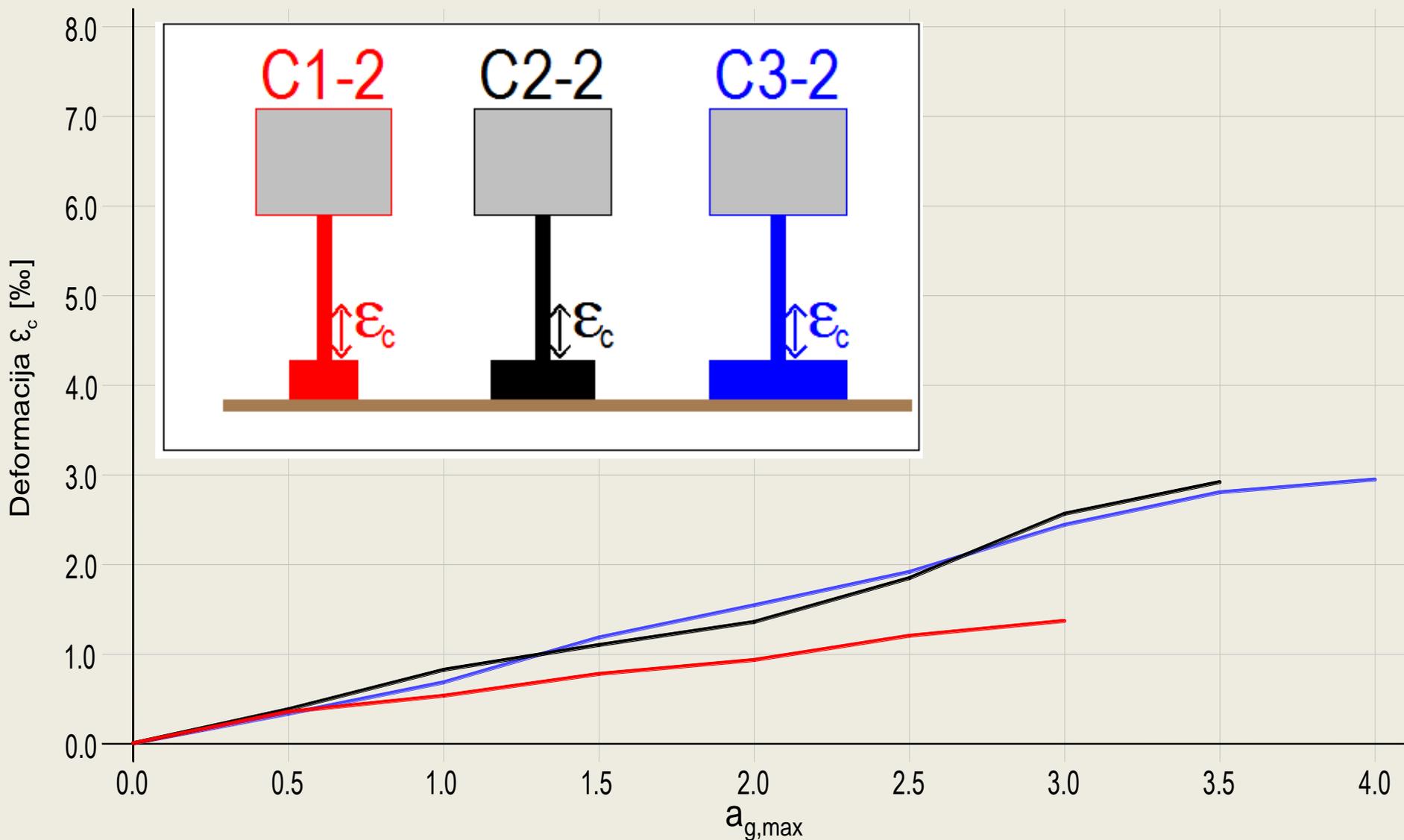
Maksimalni pomaci vrha stupa u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge

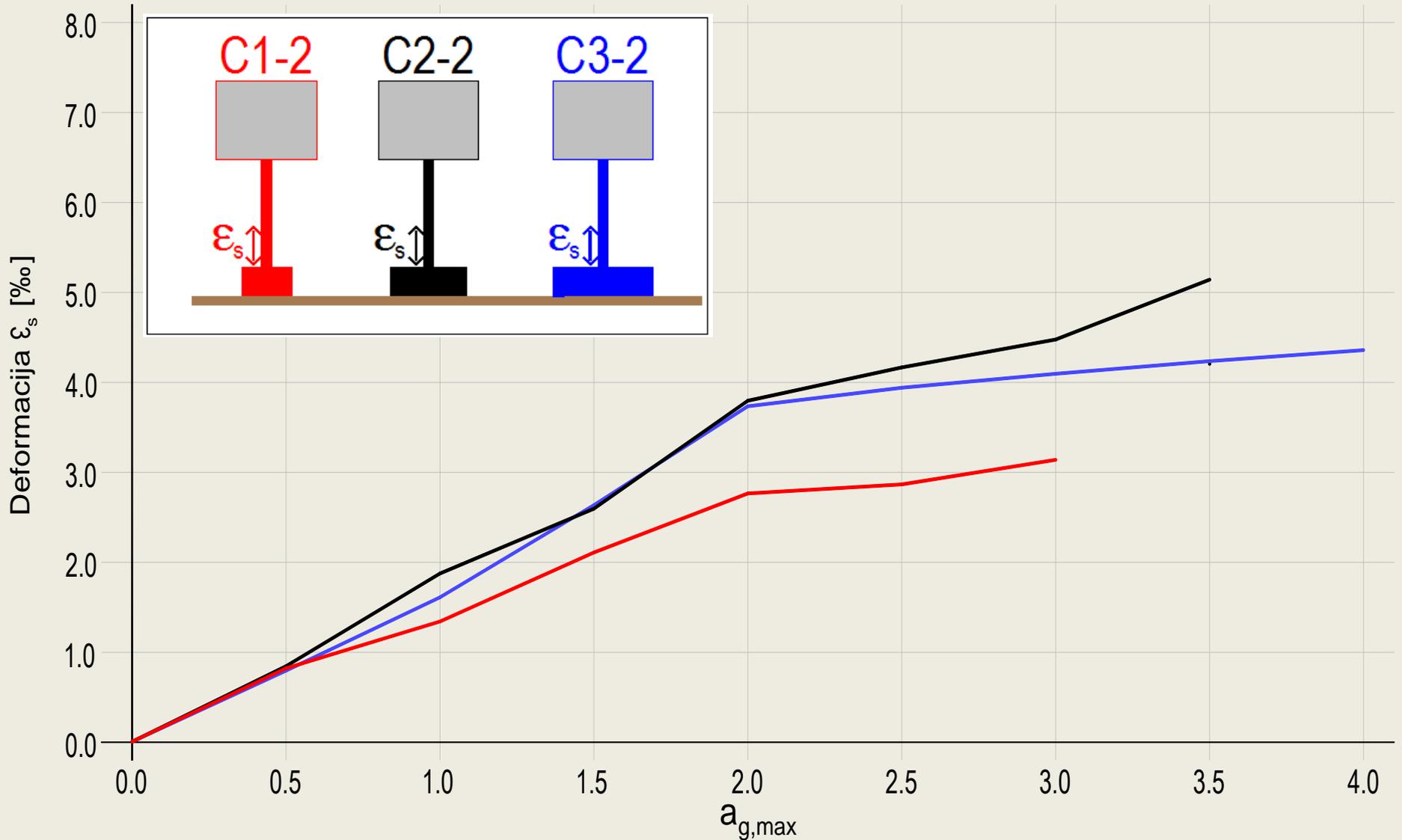
Maksimalni pomaci vrha temelja u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge

Maksimalne deformacije betona u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge

Maksimalne deformacije armature u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge

➤ Prvi period nakon svake od pobuda

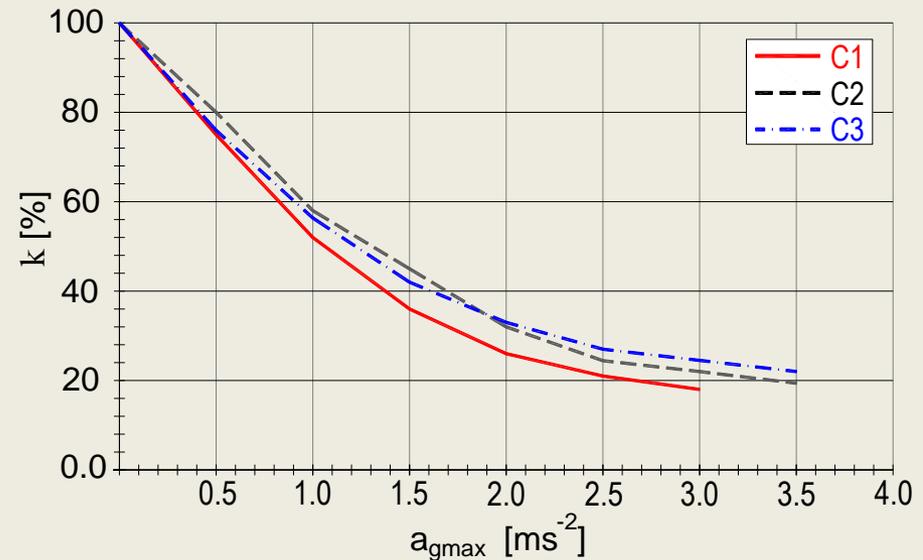
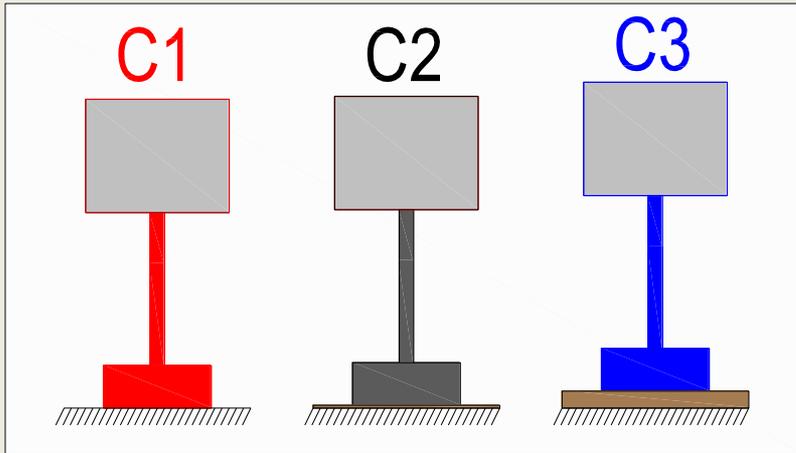
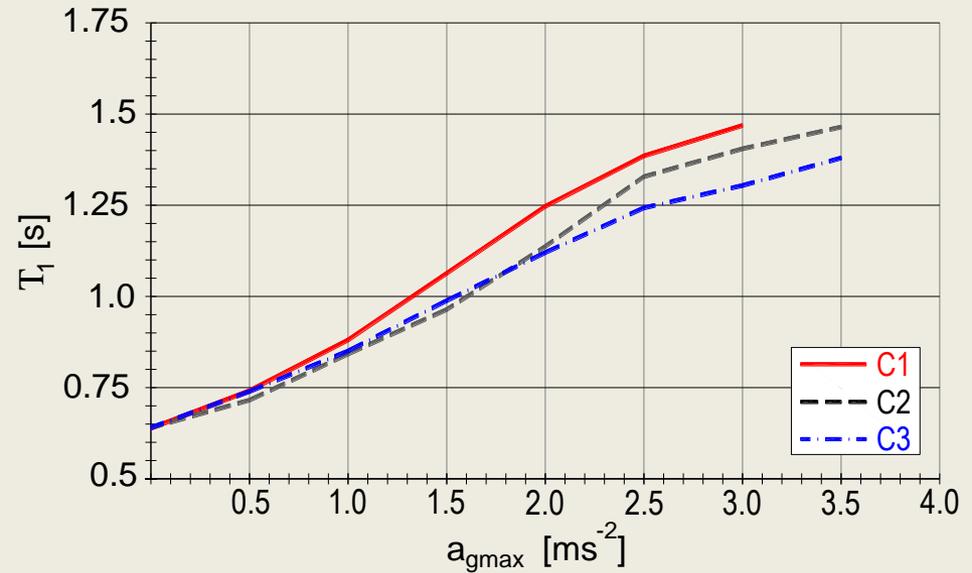
$$T = \frac{2\pi}{\omega}$$

$$\omega = \frac{2\pi}{T}$$

$$\omega = \sqrt{\frac{k}{m}}$$

$$k = m \times \omega^2$$

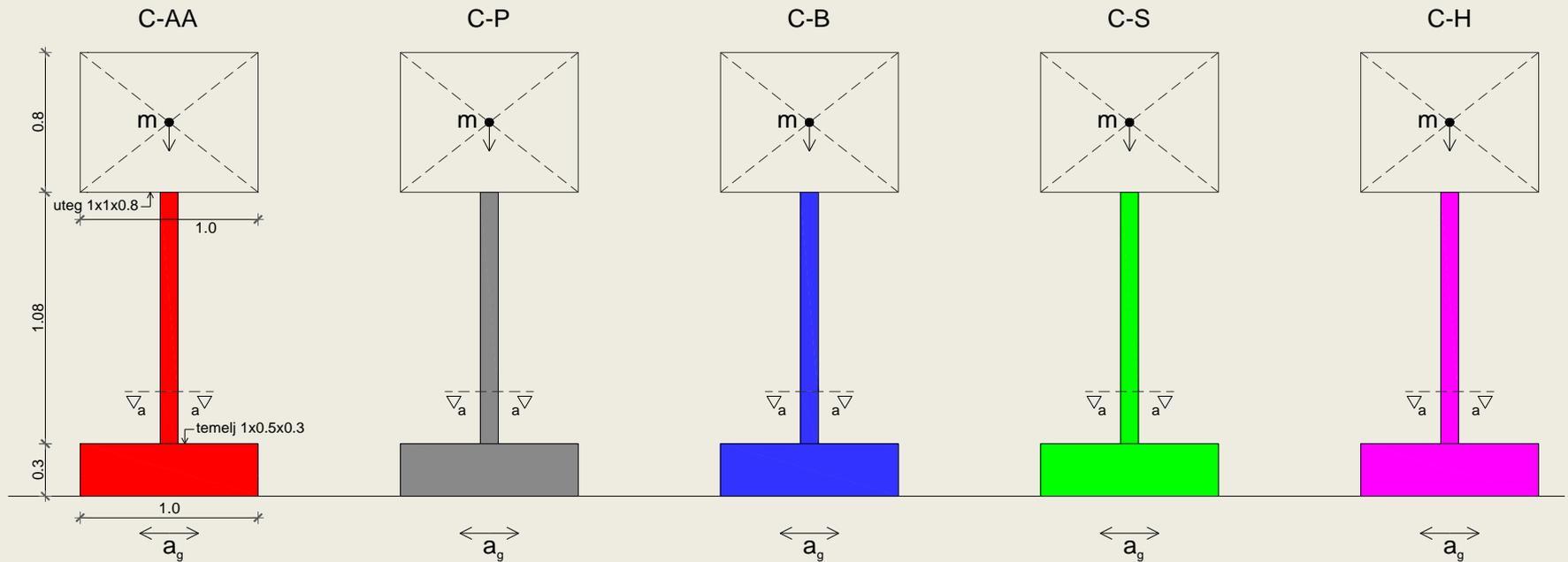
$$k = m \times \frac{4\pi^2}{T^2}$$

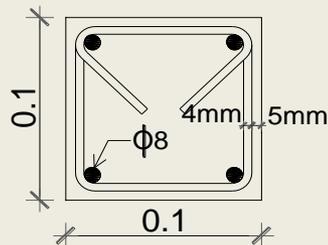
- **Na temelju analize rezultata provedenih eksperimentalnih testova, mogu se donijeti niže navedeni zaključci:**
  - ❑ Pri potresu dolazi do dinamičke interakcije sustava konstrukcija-temelj-tlo, pri tome svaka od navedenih sastavnica utječu na ponašanje sustava.
  - ❑ Umetanje sloja kamenog šljunka ili pijeska između dna temelja i čvrstog tla mijenja ponašanje stupova pri potresu.
  - ❑ Uz pravilno projektiranje, taj sloj može poslužiti kao protupotresna izolacija.
  - ❑ Ponašanje stupova s temeljima na debelom sloju pijeska bilo je povoljnije nego ponašanje stupova koji su bili pridržani za platformu.

Eksperimentalno istraživanje utjecaja tipa potresa na ponašanje armiranobetonskih konzolnih stupova

Presjek a-a

$$\lambda=75$$

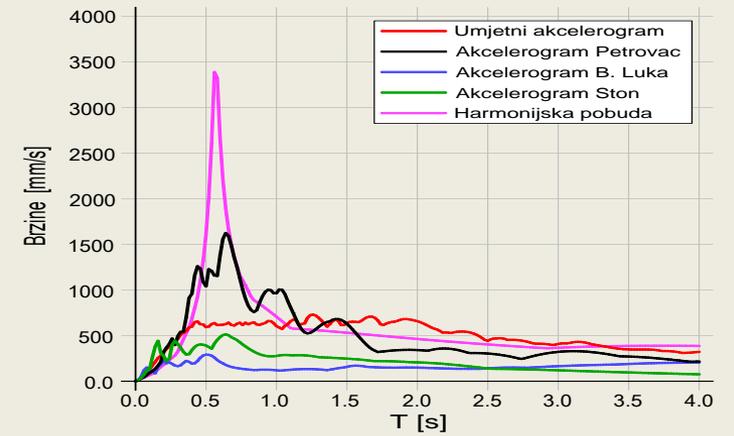
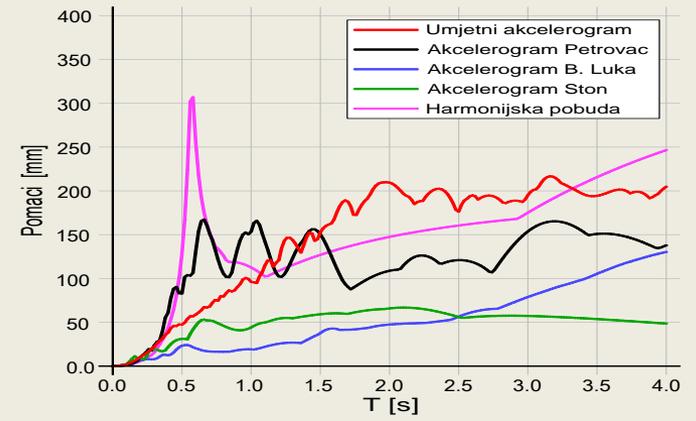
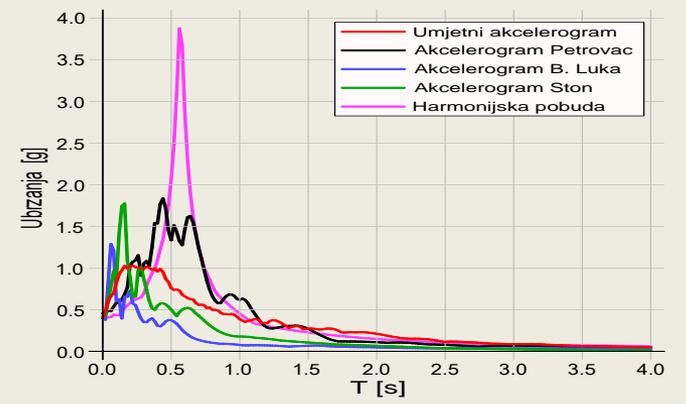
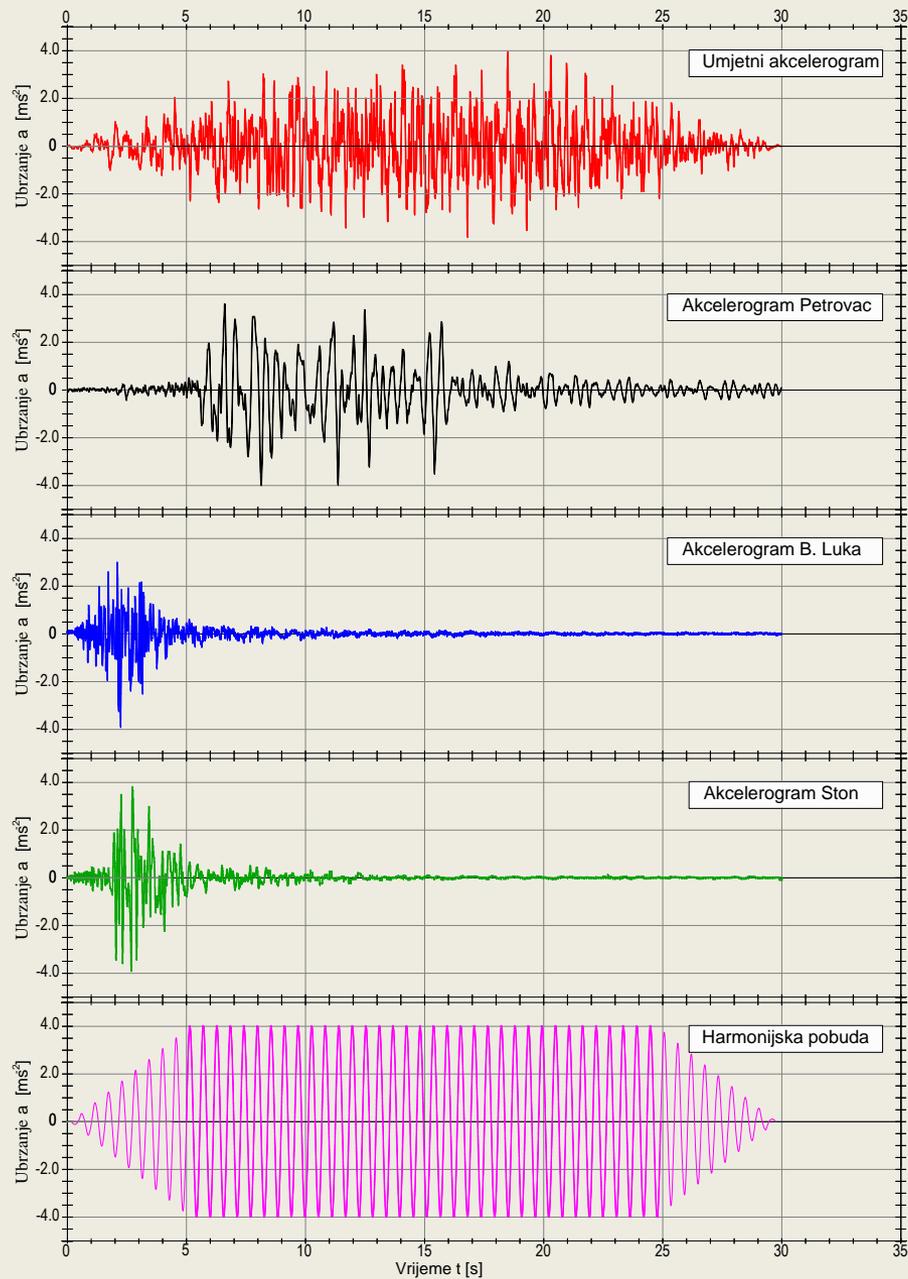
$$m= 2 \text{ t}$$

širina temelja 0.5 m

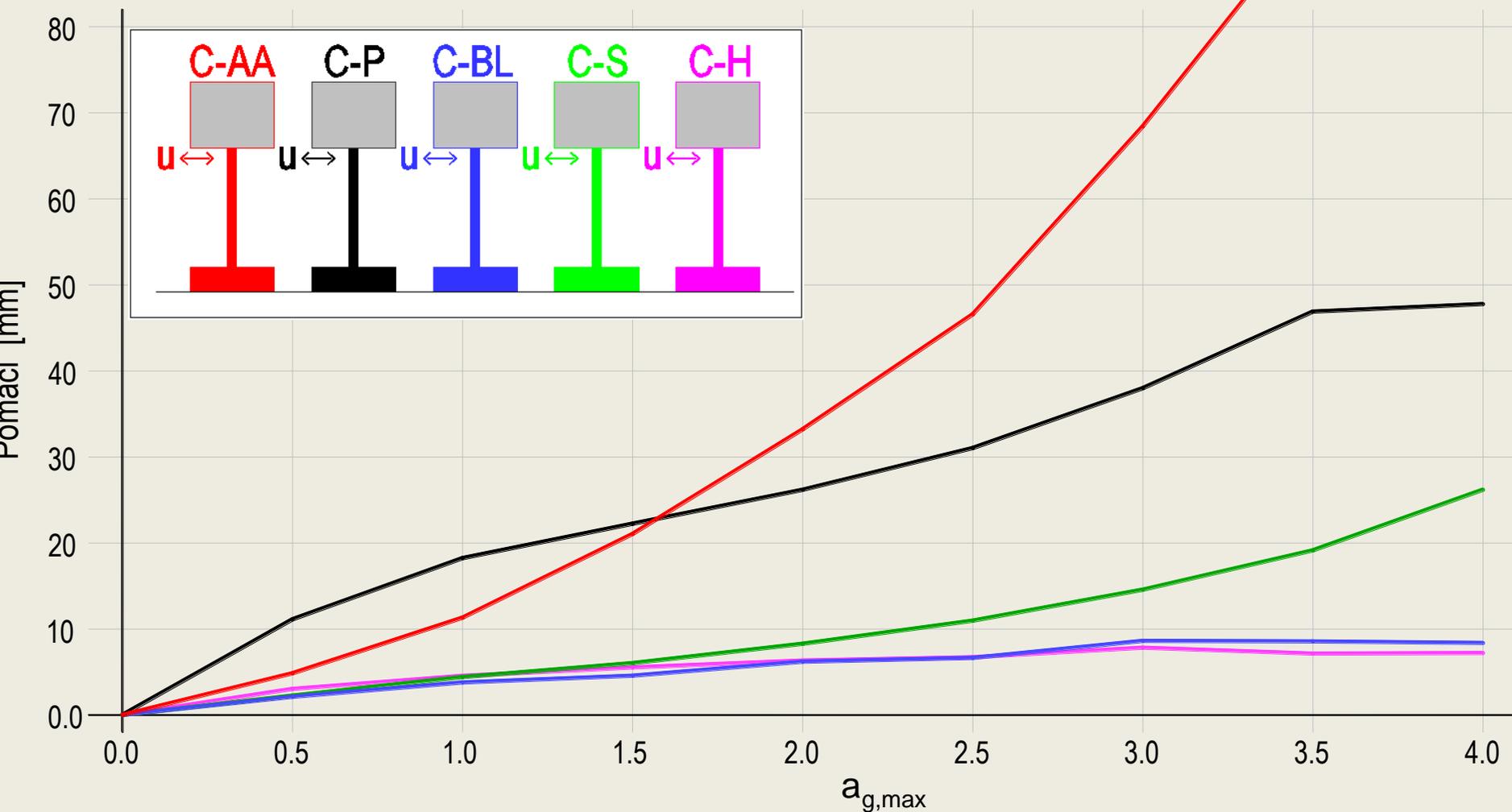
beton: $f_c= 37.2 \text{ MPa}$

armatura: $f_s= 605 \text{ MPa}$

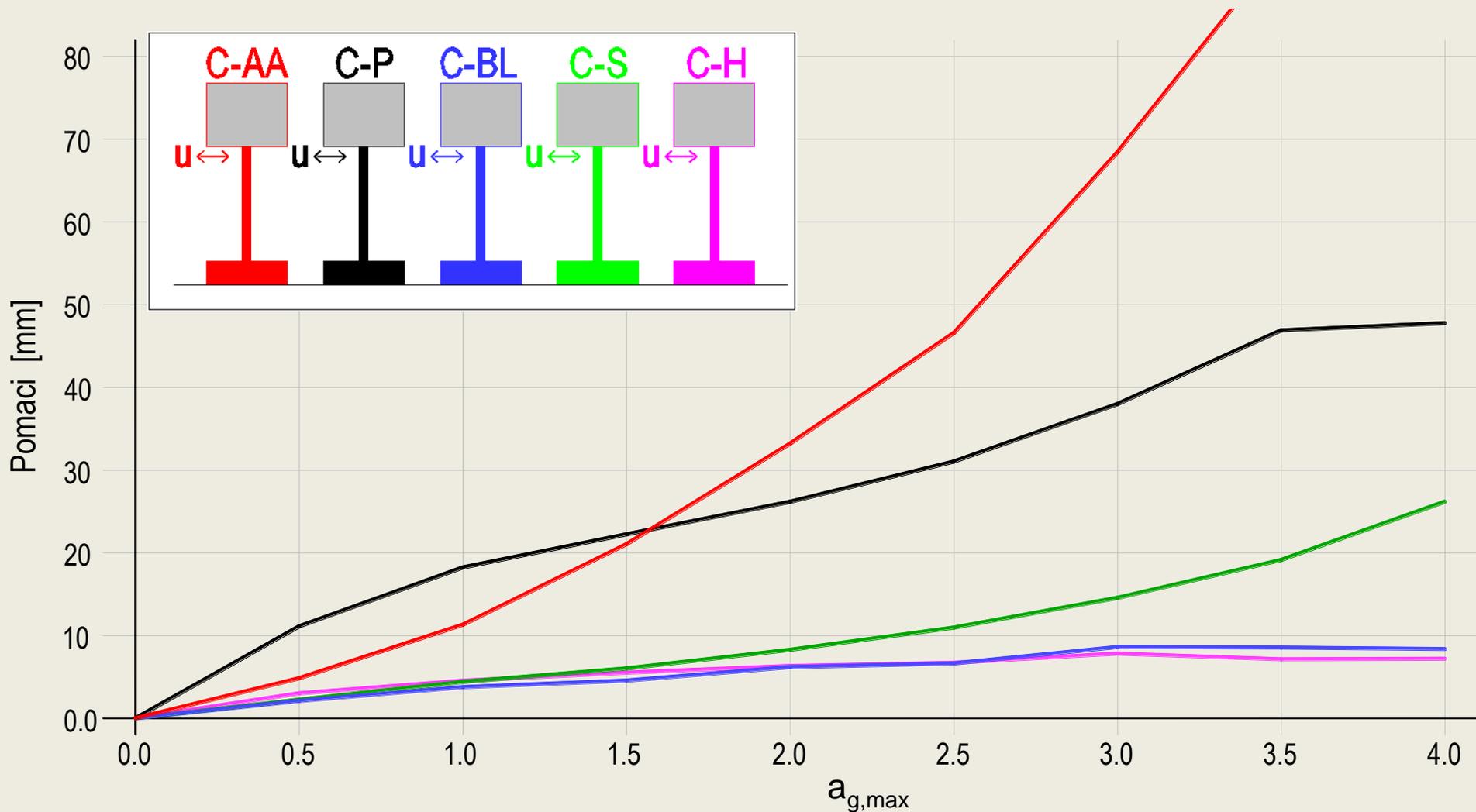

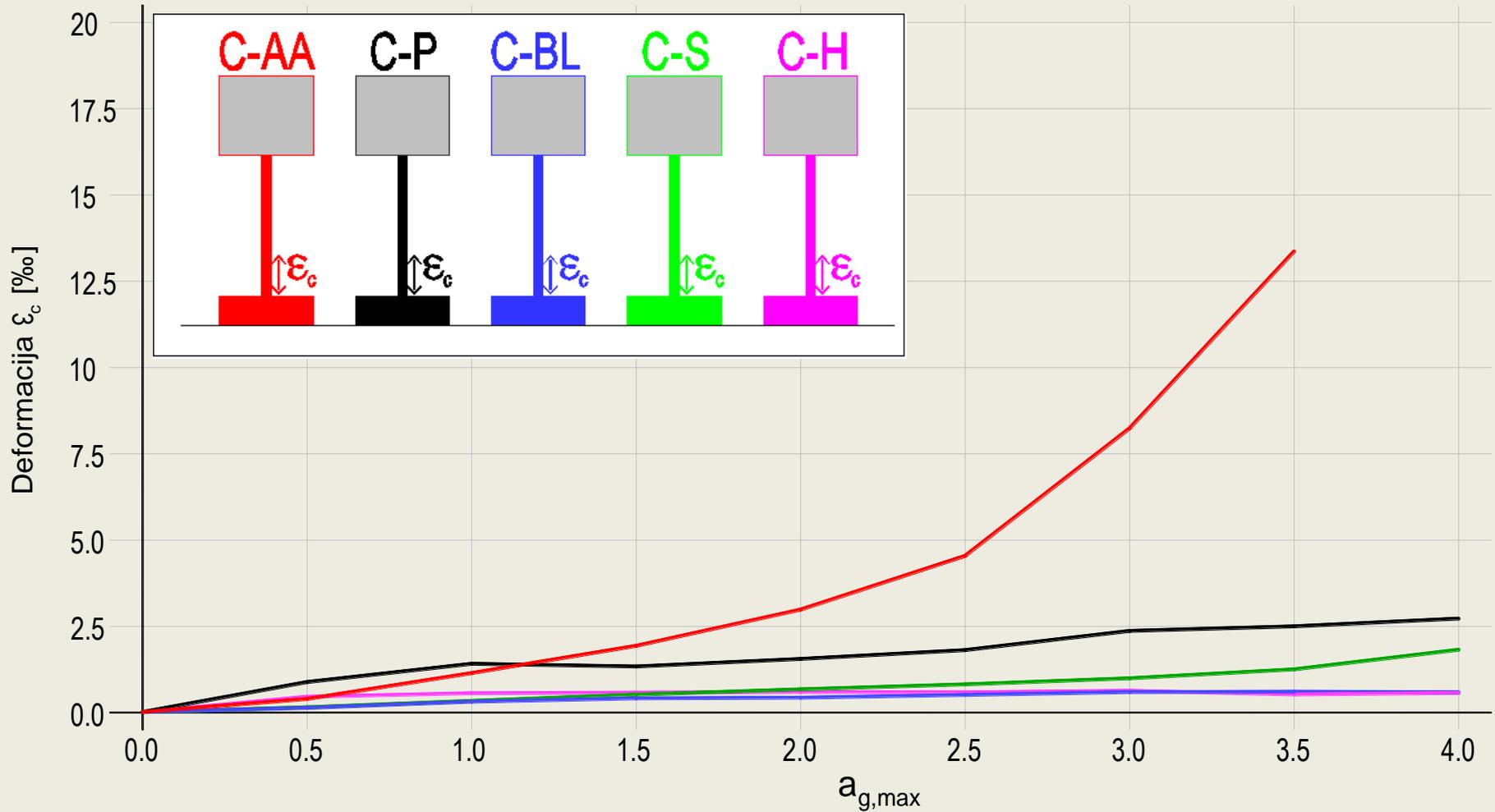
Maksimalni pomaci vrha stupa u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

Maksimalni pomaci vrha stupa u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

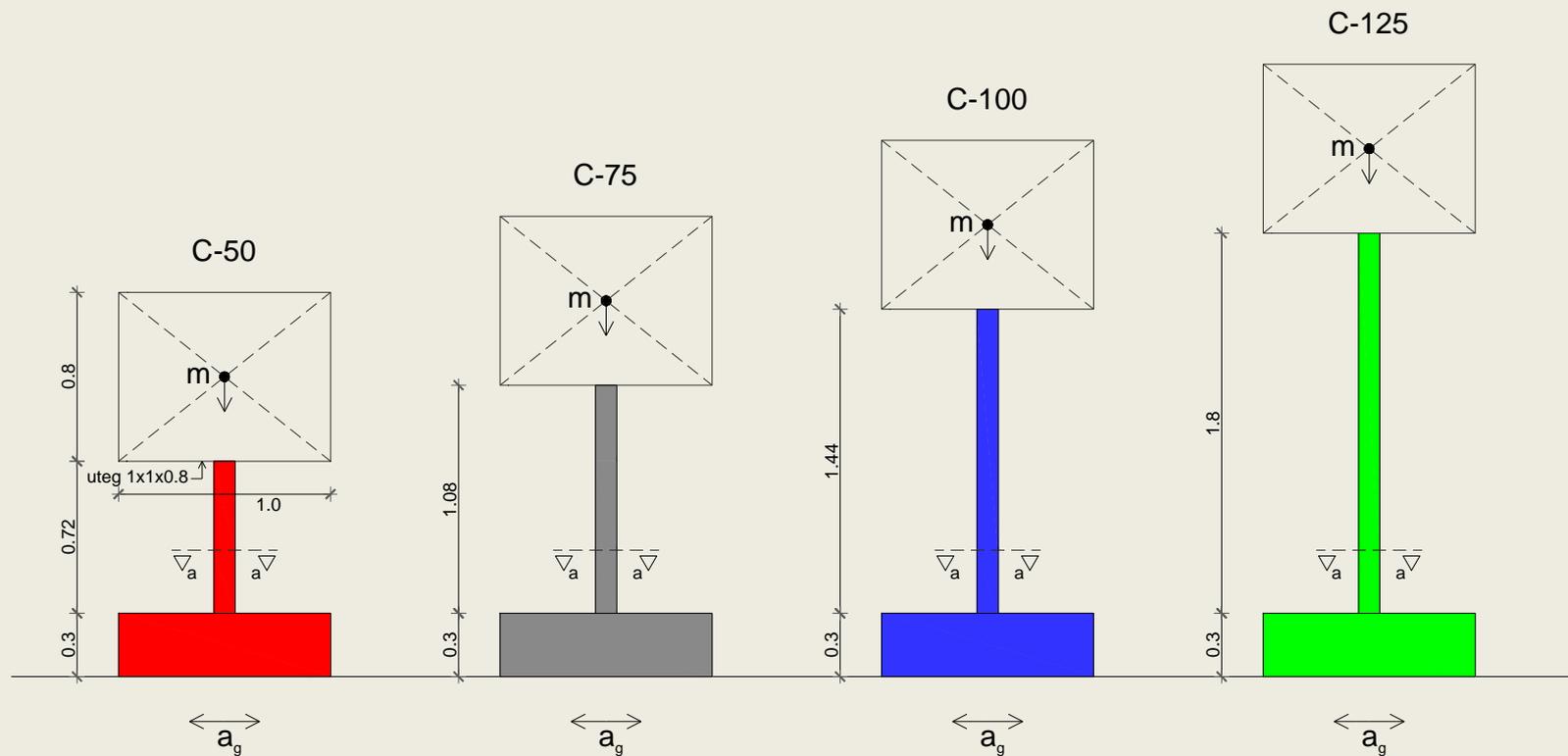
Maksimalne (tlačne) deformacije betona u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

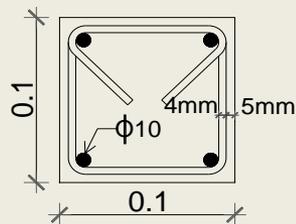
- **Na temelju analize rezultata provedenih eksperimentalnih testova, mogu se donijeti niže navedeni zaključci:**
  - ❑ Pri dinamičkim analizama potresne otpornosti realnih građevina treba koristiti što više registriranih akcelerograma prethodnih potresa na predmetnim lokacijama iz što bližih područja, kao i umjetno generirane akcelerograme.
  - ❑ Za različite tipove građevina (meke, srednje krute, krute) treba odabrati najnepovoljnije očekivane tipove akcelerograma.
  - ❑ Predominantni period odabranih akcelerograma treba biti veći od osnovnog perioda elastične konstrukcije.
  - ❑ Pri formiranju umjetnog akcelerograma na bazi elastičnog spektra odgovora, horizontalni dio krivulje maksimalnih spektralnih ubrzanja treba usvojiti dostatno dug, vodeći računa o realnoj mogućnosti pojave takvog potresa.

Eksperimentalno istraživanje utjecaja visine (vitkosti) armiranobetonskih stupova na njihovo ponašanje pri potresu

Presjek a-a

$\lambda=50-125$

$m= 2 \text{ t}$

širina temelja 0.5 m

beton: $f_c= 37.2 \text{ MPa}$

armatura: $f_s= 605 \text{ MPa}$

Izgled karakterističnih stupova prije ispitivanja

Stup	Kružna frekvencija ω_1 (rad /s)	Period T_1 (s)	Prirodna frekvencija f_1 (Hz)
C-50	13.4994	0.4654	2.1485
C-75	9.8175	0.6400	1.5625
C-100	7.0673	0.8890	1.1248
C-125	5.9841	1.0500	0.9524

C-50

C-75

C-100

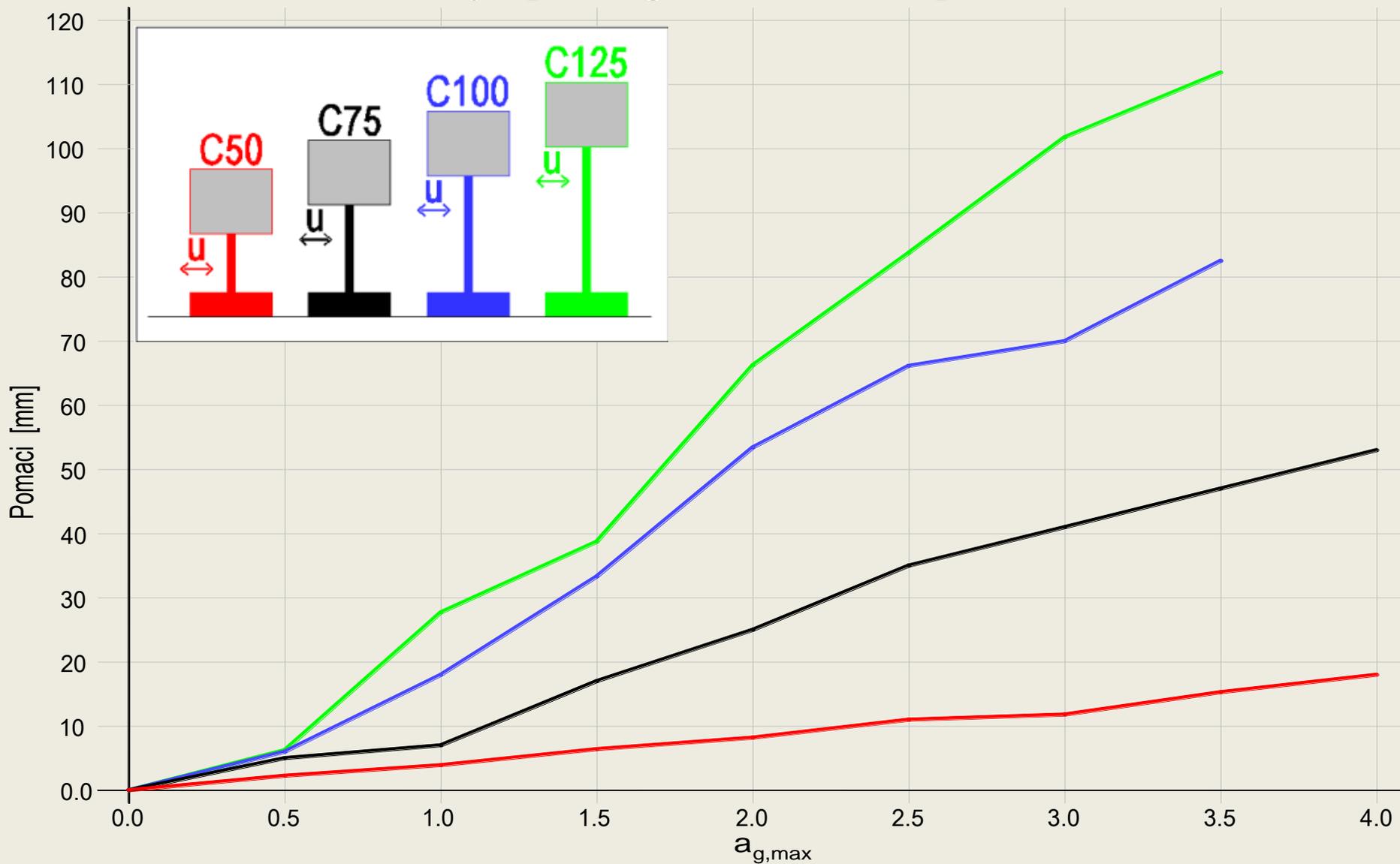

C-125

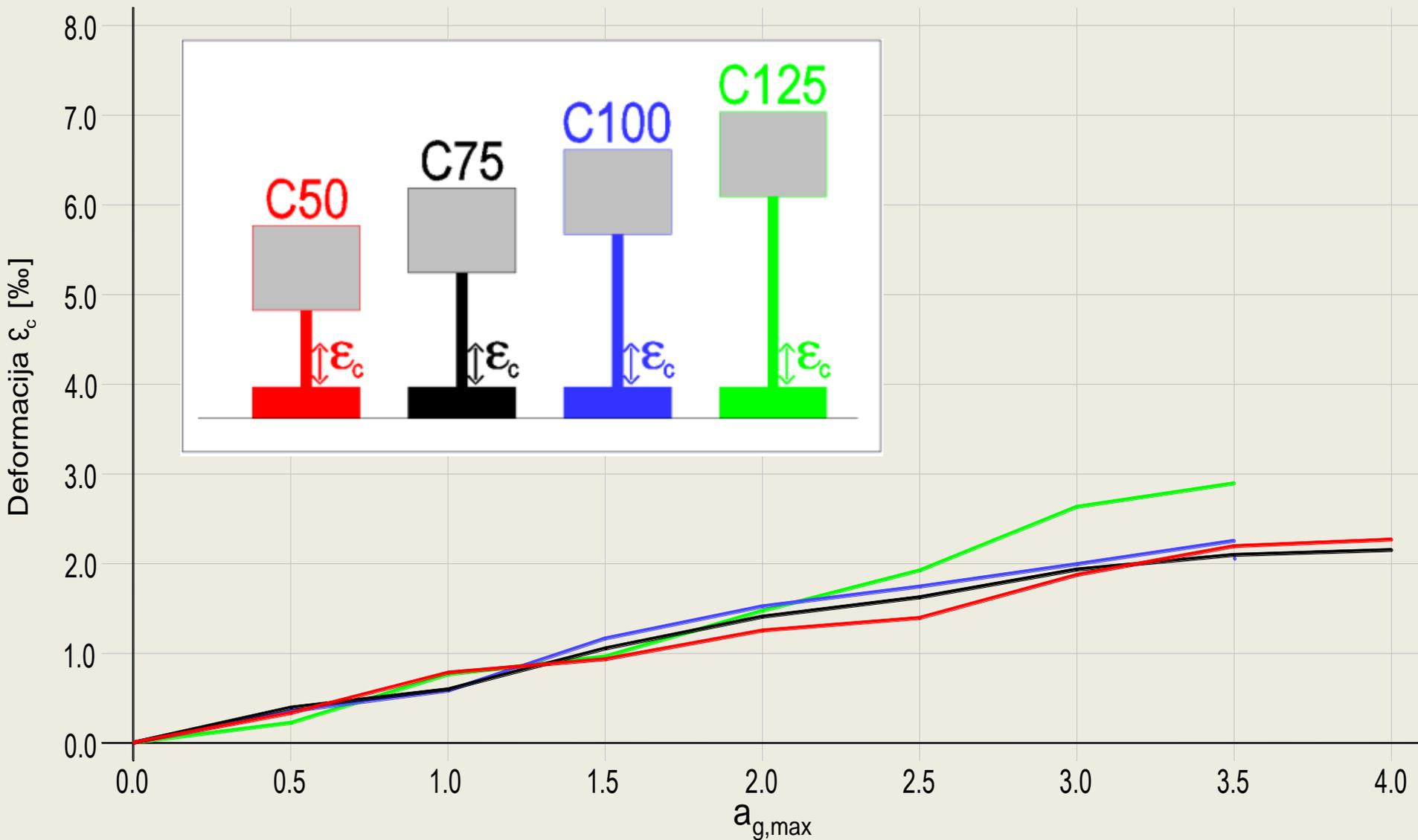

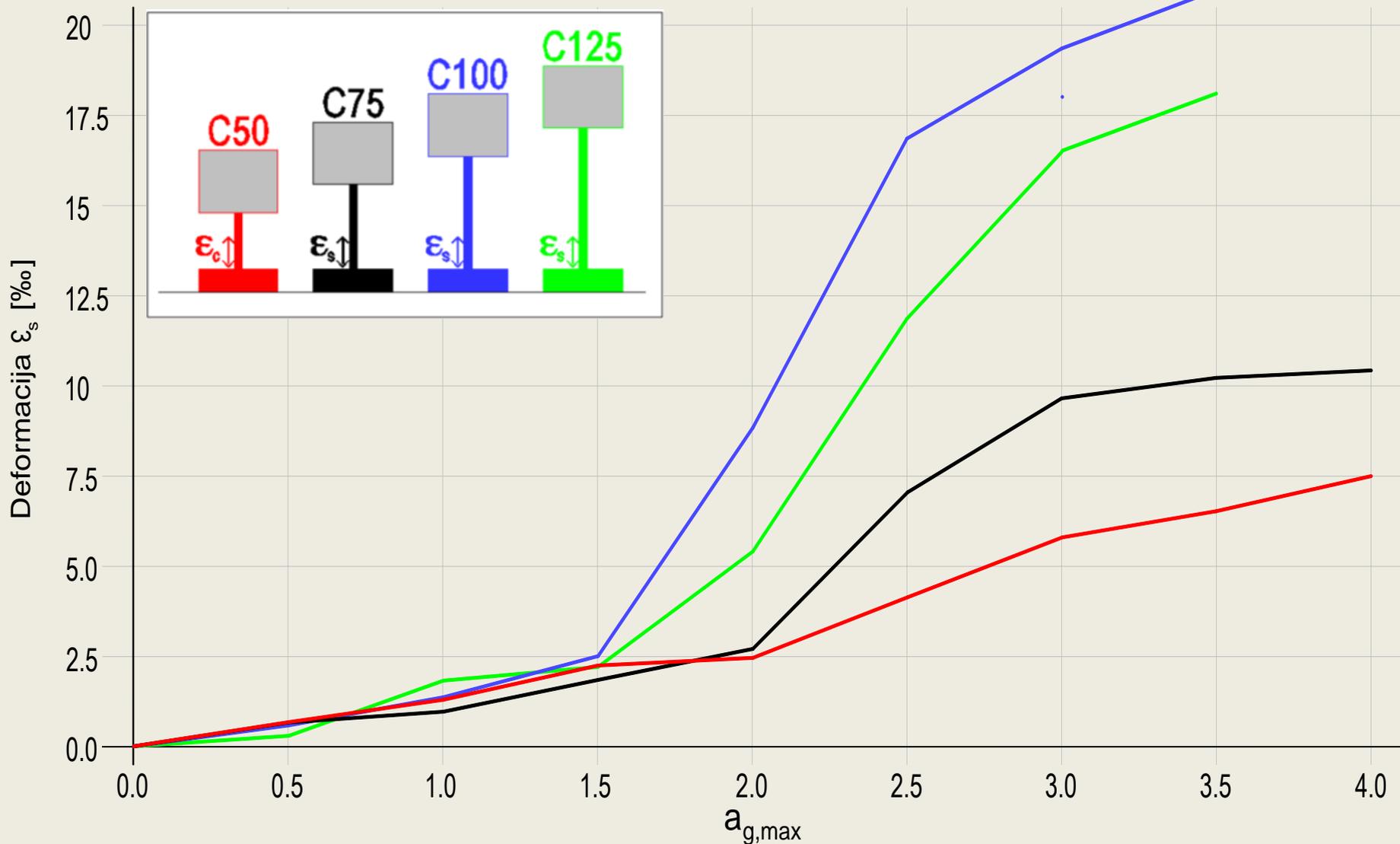
Maksimalni pomaci vrha stupa u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

Maksimalne (tlačne) deformacije betona u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

Maksimalne deformacije armature u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

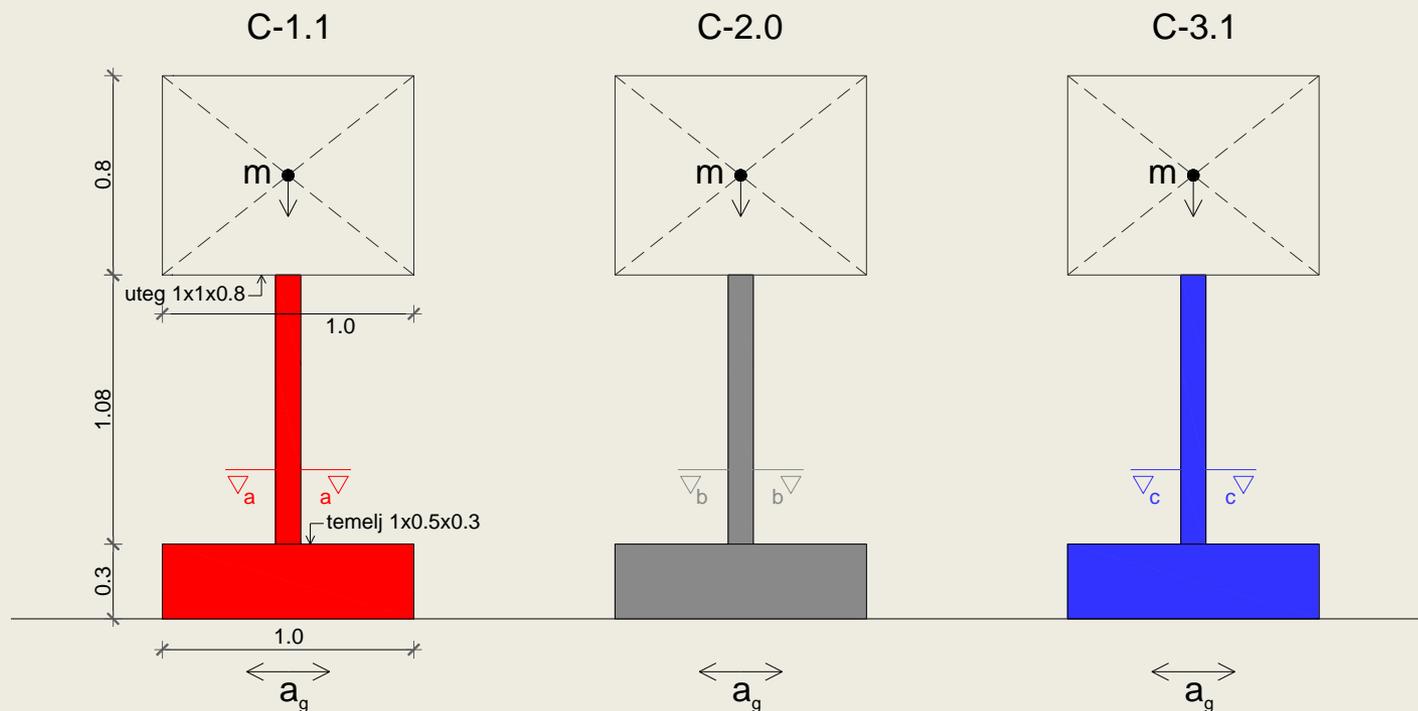

- **Na temelju analize rezultata provedenih eksperimentalnih testova, mogu se donijeti niže navedeni zaključci:**

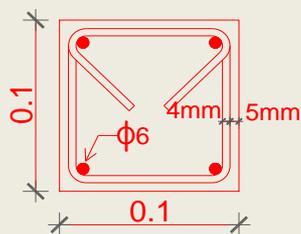
- Vitkost stupova ima značajan utjecaj na njihovo ponašanje i graničnu nosivost pri potresu.
- U odnosu na utjecaj vitkosti pri statičkom opterećenju, pri provedenim testovima razmatranih stupova izloženih horizontalnom ubrzanju podloge on nije bio jako izražen.
- Relativno povoljnije ponašanje vitkih stupova pri potresu nego pri stalnom vertikalnom opterećenju objašnjava se time da su generirane potresne sile u konstrukciji funkcije vremena (nisu stacionarne), da su u izravnoj ovisnosti o tekućoj krutosti konstrukcije, te da se gibanje konstrukcije prilagođava dinamičkoj pobudi.
- Vitki stupovi su mekši i podatniji pri potresu, te se znatno lakše prilagode gibanju podloge.

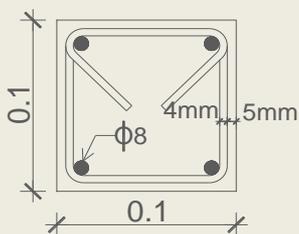
Eksperimentalno istraživanje utjecaja količine vertikalne armature na ponašanje armiranobetonskih stupova pri potresu

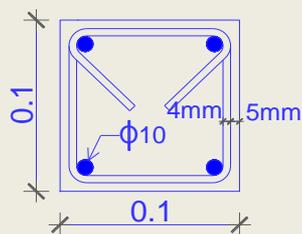
Presjek a-a

Presjek b-b

Presjek c-c

$$\lambda=75$$

$$m=2\text{ t}$$

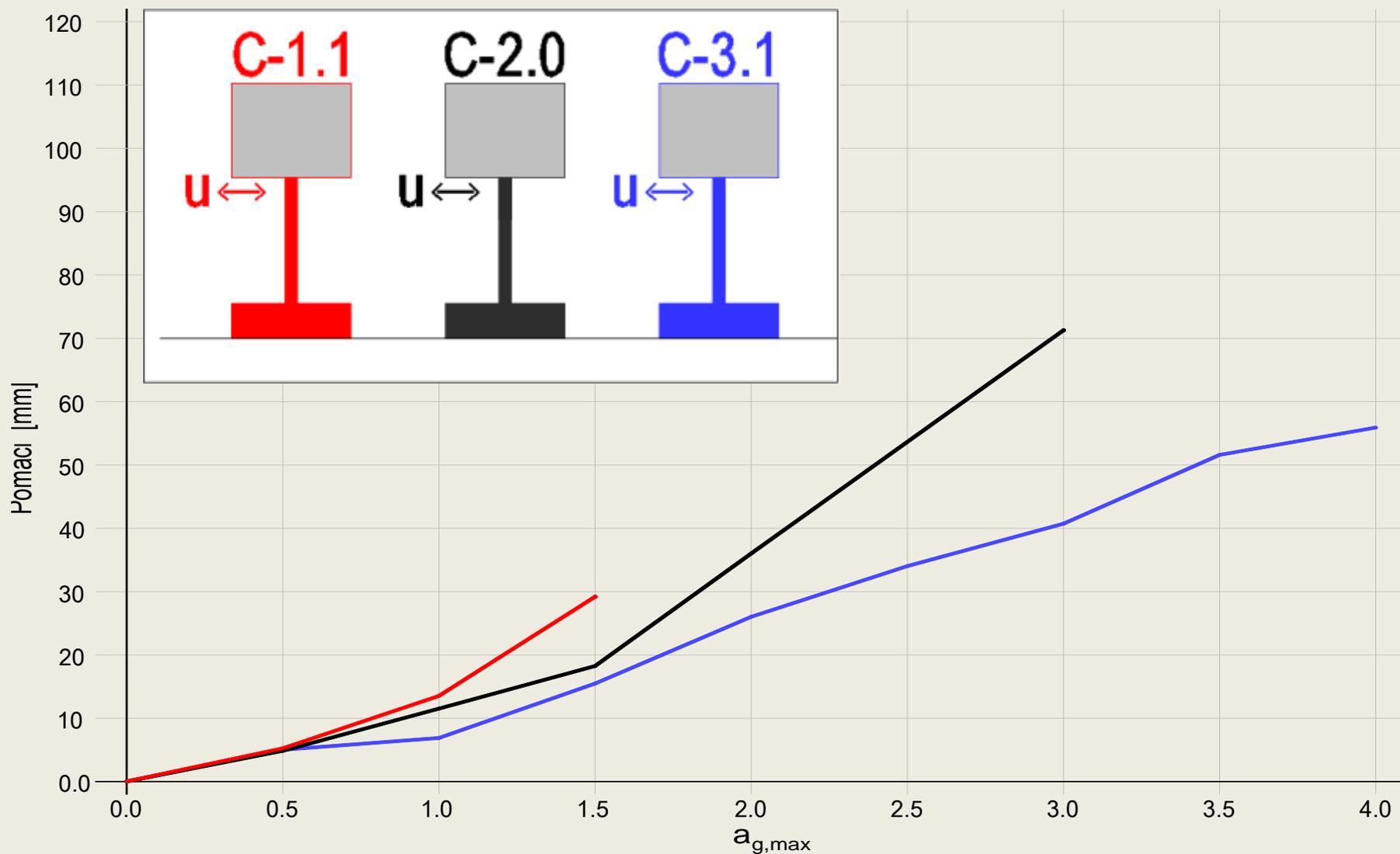
širina temelja 0.5 m

beton: $f_c=37.2\text{ MPa}$

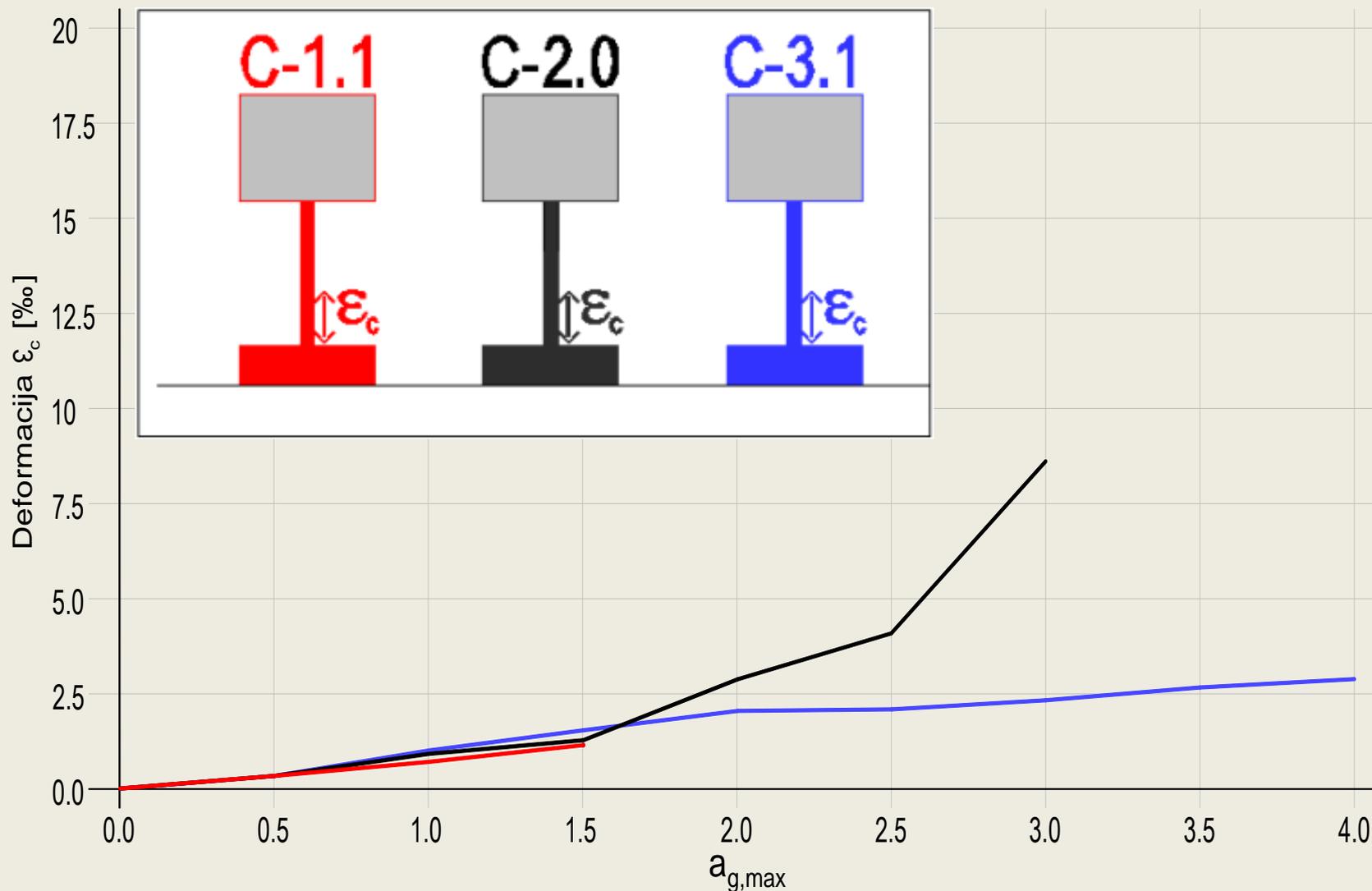
armatura: $f_s=605\text{ MPa}$

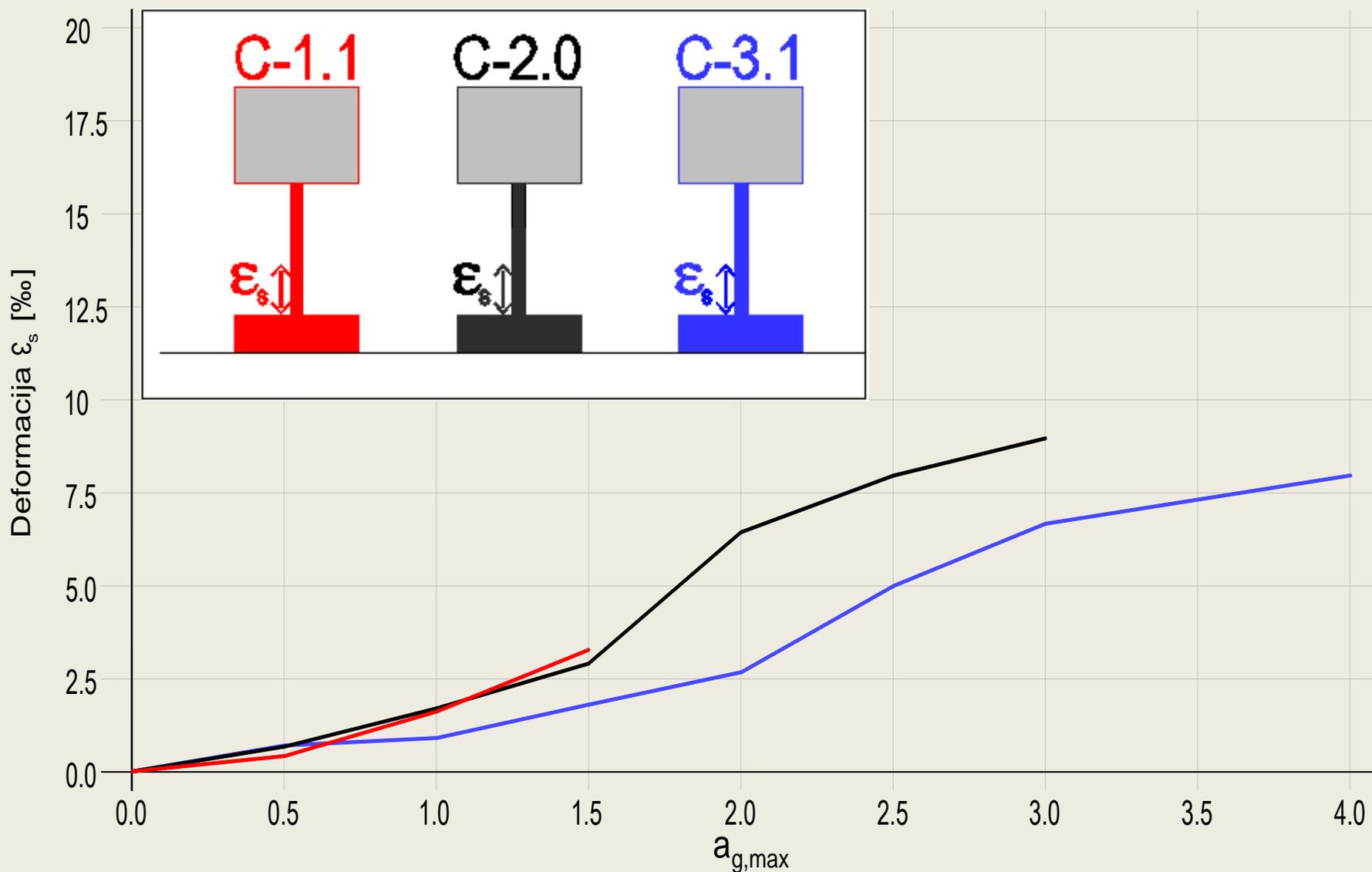
Maksimalni pomaci vrha stupa u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

Maksimalne deformacije betona u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

Maksimalne deformacije armature u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

C-1.1

C-2.0

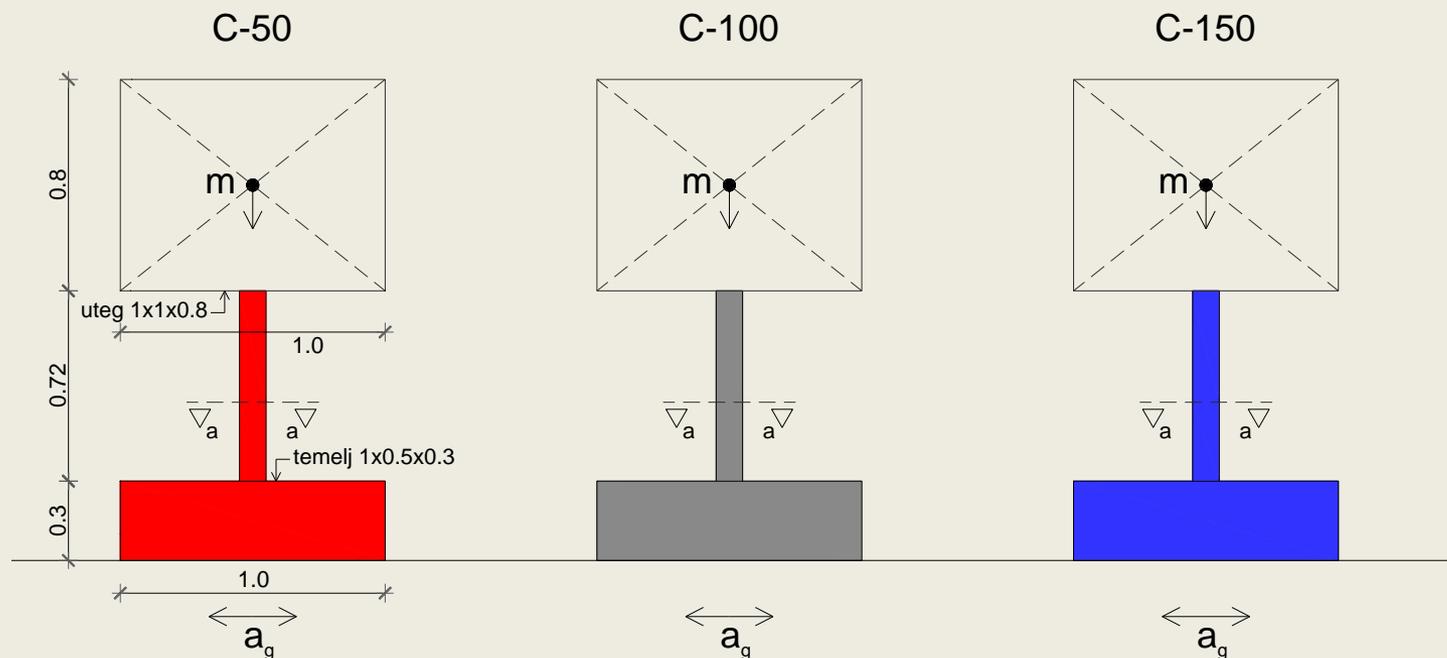
C-3.1

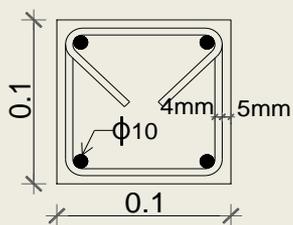
- **Na temelju analize rezultata provedenih eksperimentalnih testova, mogu se donijeti niže navedeni zaključci:**
  - ❑ Povećanjem količine (površine) uzdužne armature smanjuju se maksimalni pomaci stupa, kao i deformacije u armaturi i betonu, te mu se značajno povećava granična nosivost.
  - ❑ Povećavanje granične nosivosti nije proporcionalno povećanju količine uzdužne armature.
  - ❑ Veća tlačna armatura u stupu značajno povećava tlačnu nosivost stupa, smanjuje tlačne deformacije u betonu i doprinosi njegovoj duktilnosti.
  - ❑ Pri projektiranju stupova u područjima s jačim očekivanim potresima treba koristiti visoke postotke armiranja uzdužnom armaturom, a izbjegavati stupove s malim postotkom armiranja.

Eksperimentalno istraživanje utjecaja razmaka spona na ponašanje armiranobetonskih stupova pri potresu

Presjek a-a

$$\lambda=50$$

$$m=2\text{ t}$$

širina temelja 0.5 m

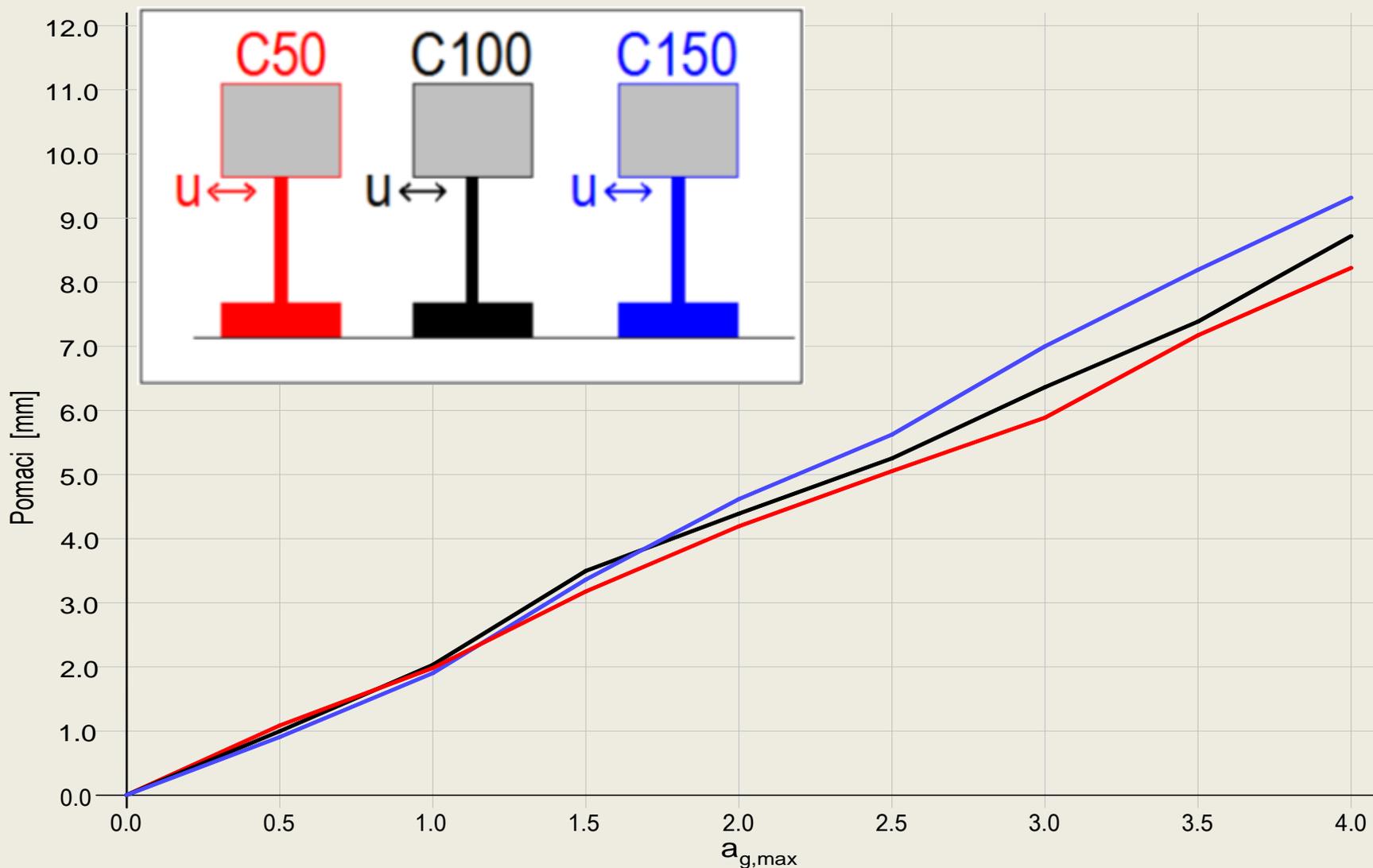
beton: $f_c=37.2\text{ MPa}$

armatura: $f_s=605\text{ MPa}$

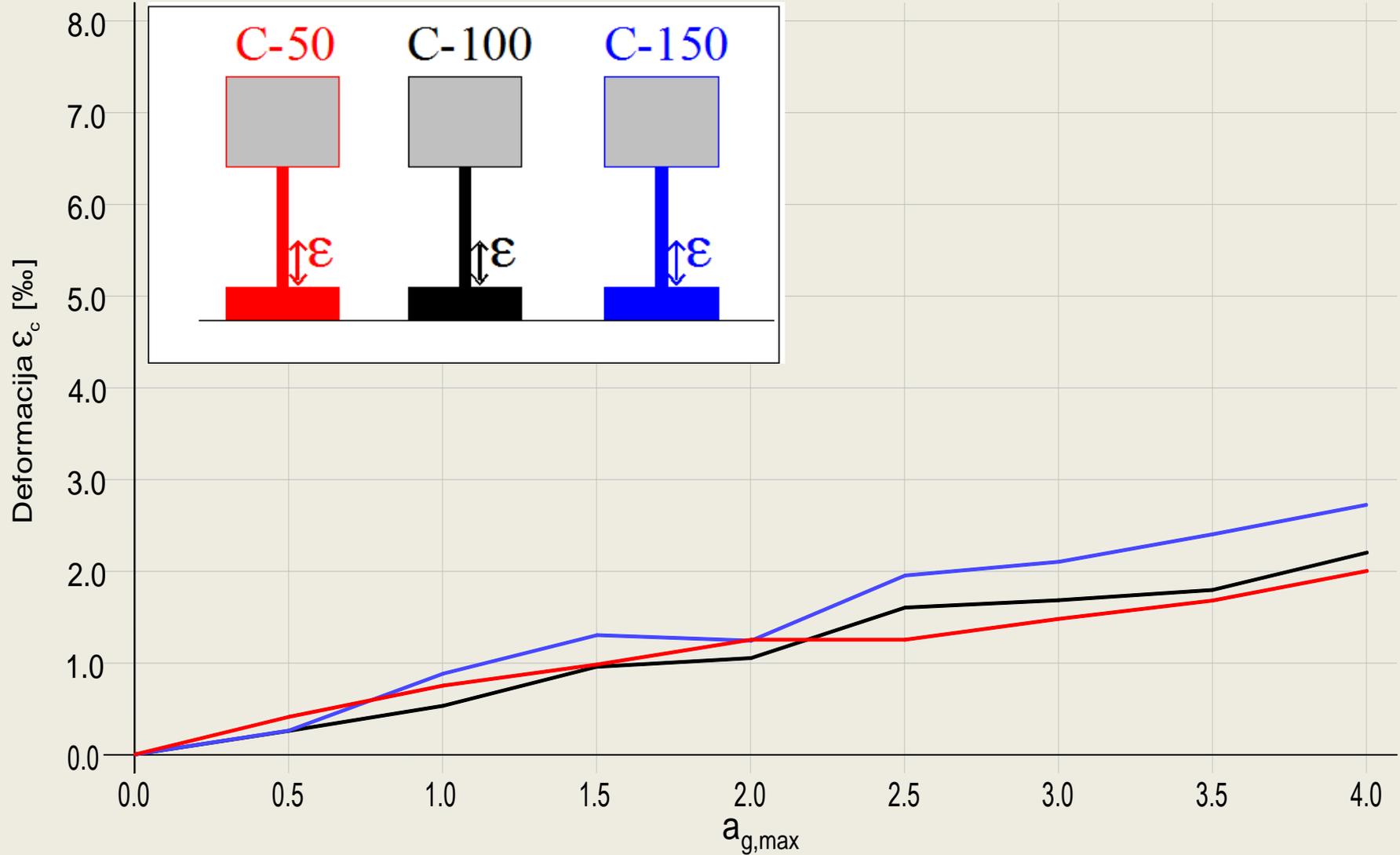

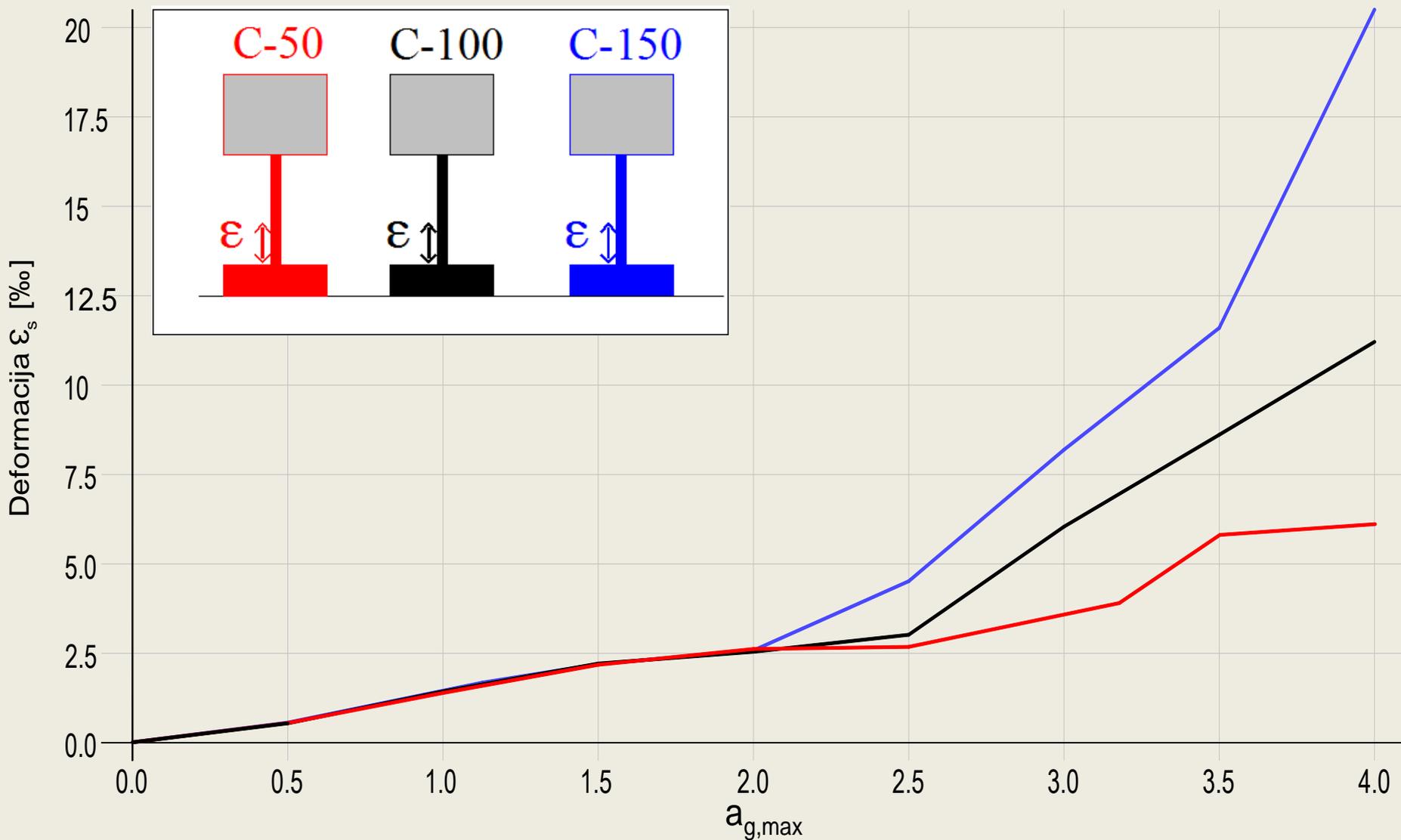
Maksimalni pomaci vrha stupa u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

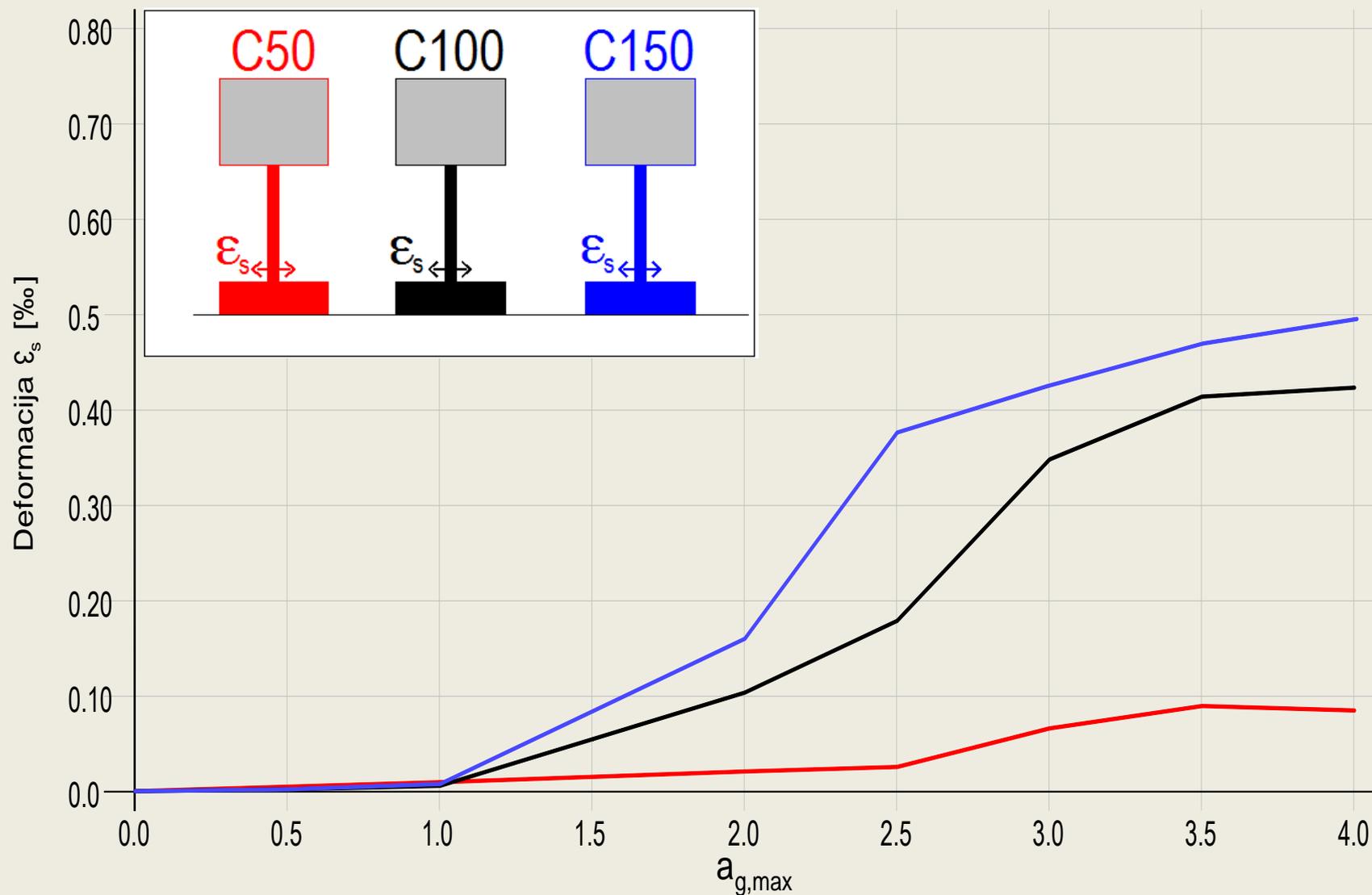
Maksimalne deformacije betona u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

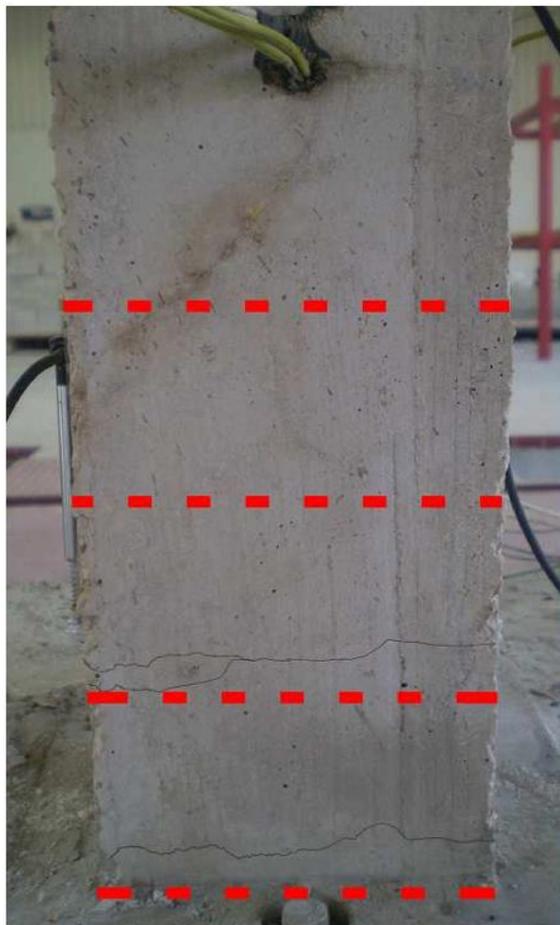
Maksimalne deformacije armature u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

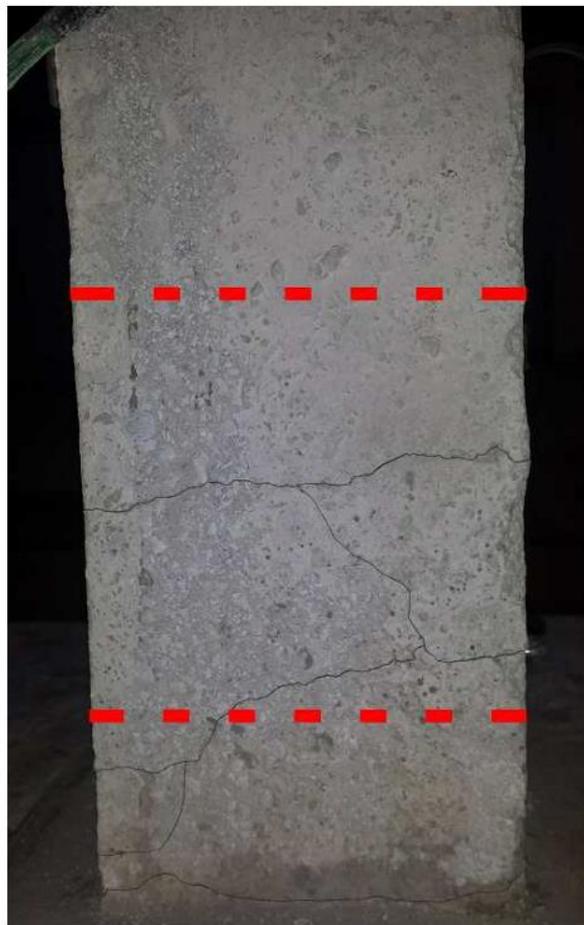
Maksimalne deformacije poprečne armature u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

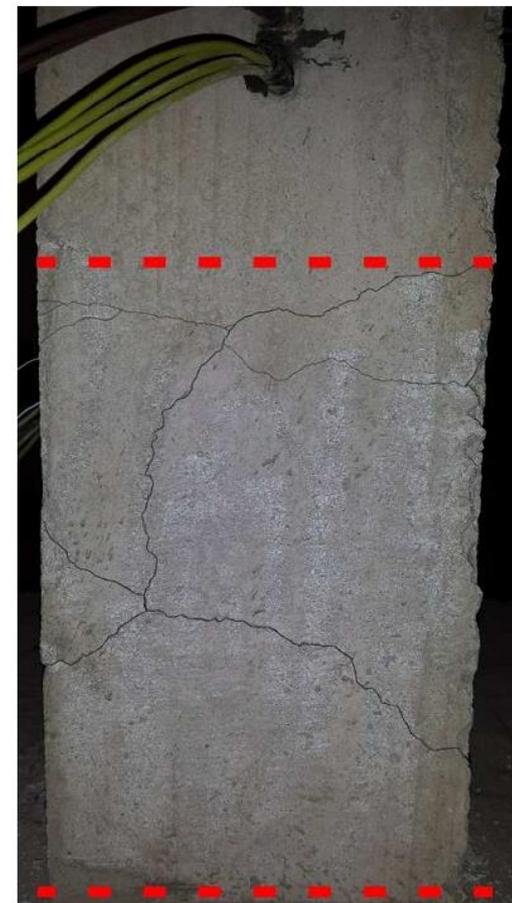
Izgled stupova pri dnu nakon završenog testiranja

C-50

C-100

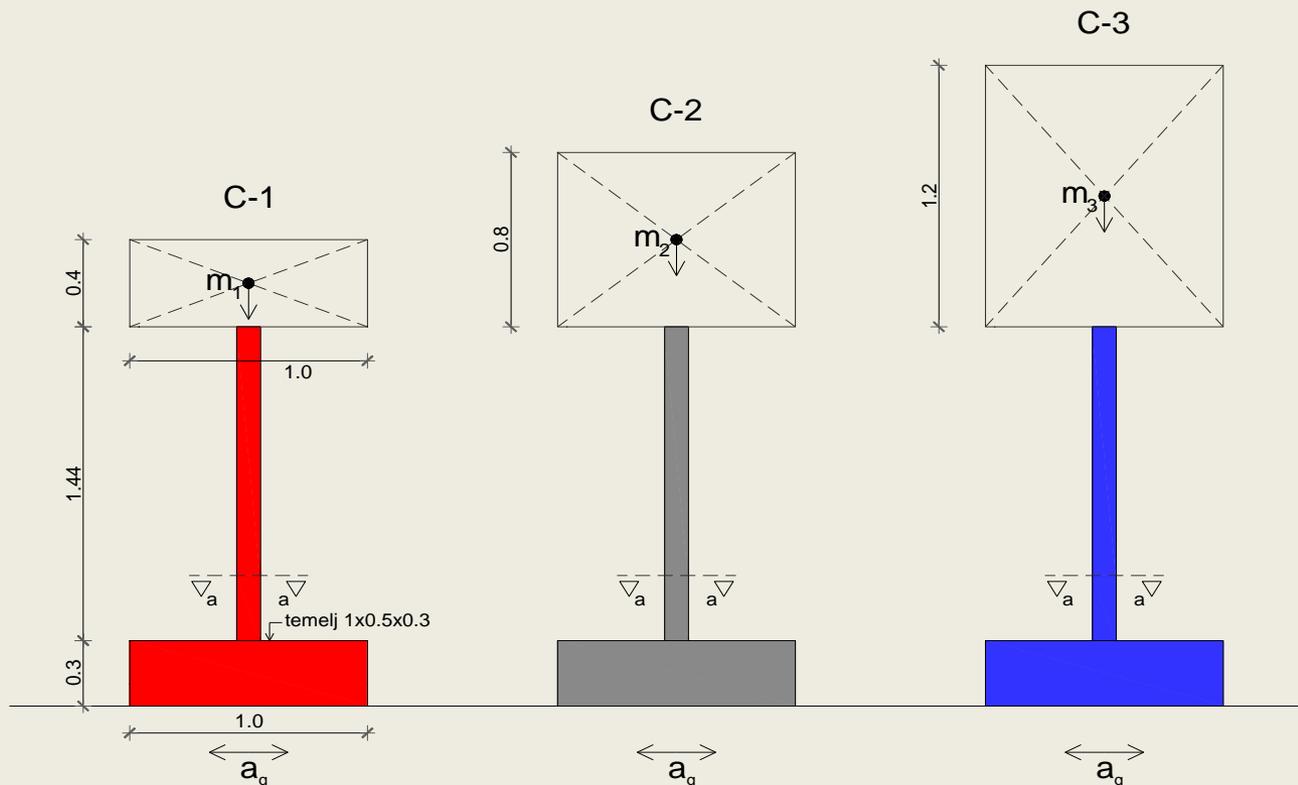

C-150

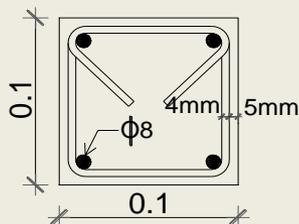
- **Na temelju analize rezultata provedenih eksperimentalnih testova, mogu se donijeti niže navedeni zaključci:**
  - ❑ Uz jednaki oblik i površinu poprečnog presjeka spona, razmak spona ima veliki utjecaj na ponašanje betonskih stupova pri potresu.
  - ❑ Smanjenjem razmaka spona, stupovi se ukrućuju.
  - ❑ Smanjivanjem razmaka spona značajno se reduciraju zone pukotina u betonu, smanjuje se razmak i širina pukotina. Također se smanjuju i deformacije (naprezanja) u sponama.
  - ❑ Povećava se tlačna nosivost betona. Smanjuje se deformacija vertikalne armature, odnosno povećava se nosivost armature.
  - ❑ Treba preferirati što manji razmak spona u stupu, uz adekvatno smanjenje njenog profila, vodeći računa o mogućnosti kvalitetne ugradnje betona.

Eksperimentalno istraživanje utjecaja veličine mase na vrhu armiranobetonskih stupova na njihovo ponašanje pri potresu

Presjek a-a

$\lambda=100$

$m= 1 \text{ t}; 2 \text{ t}; 3 \text{ t}$

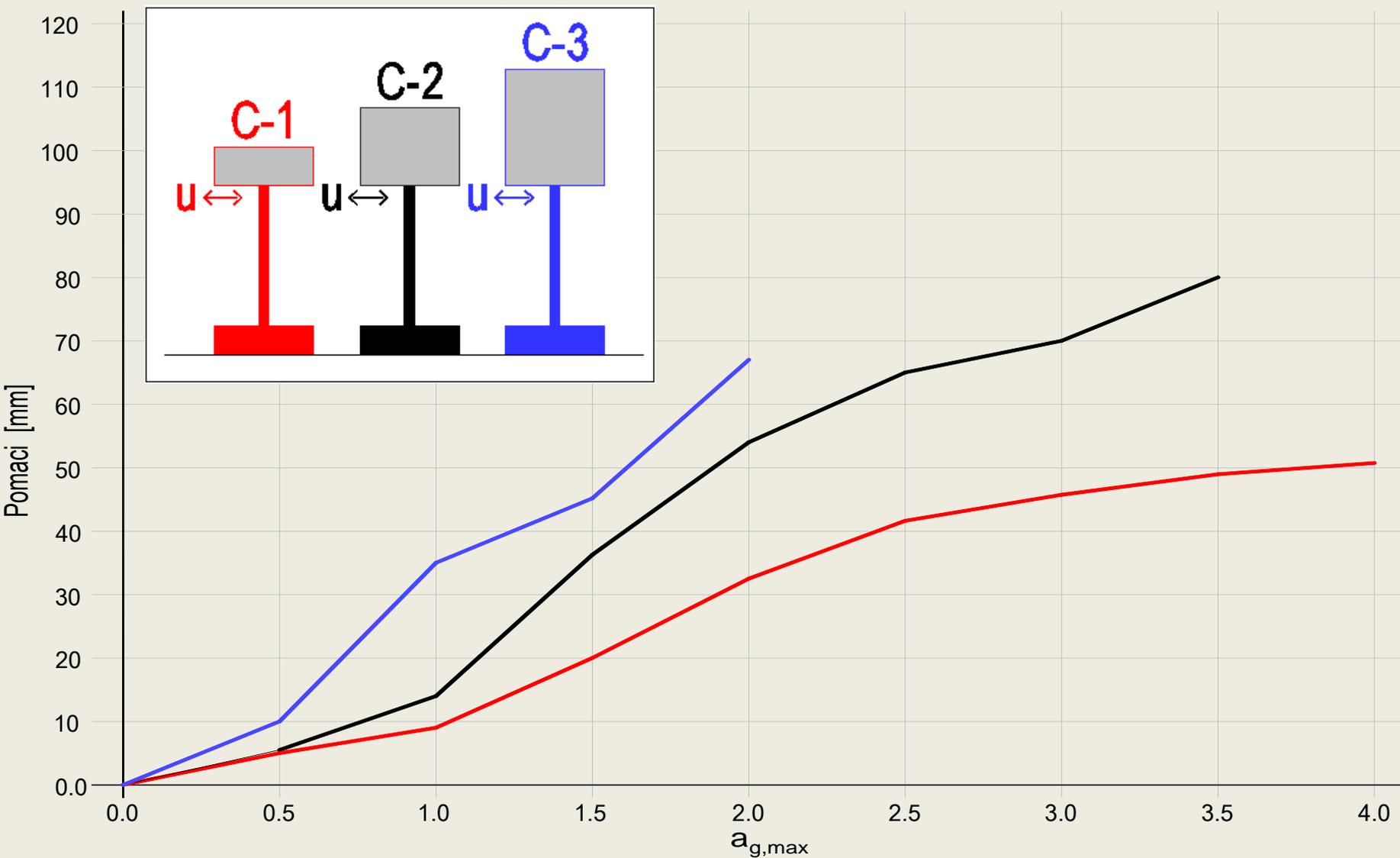
širina temelja 0.5 m

beton: $f_c= 37.2 \text{ MPa}$

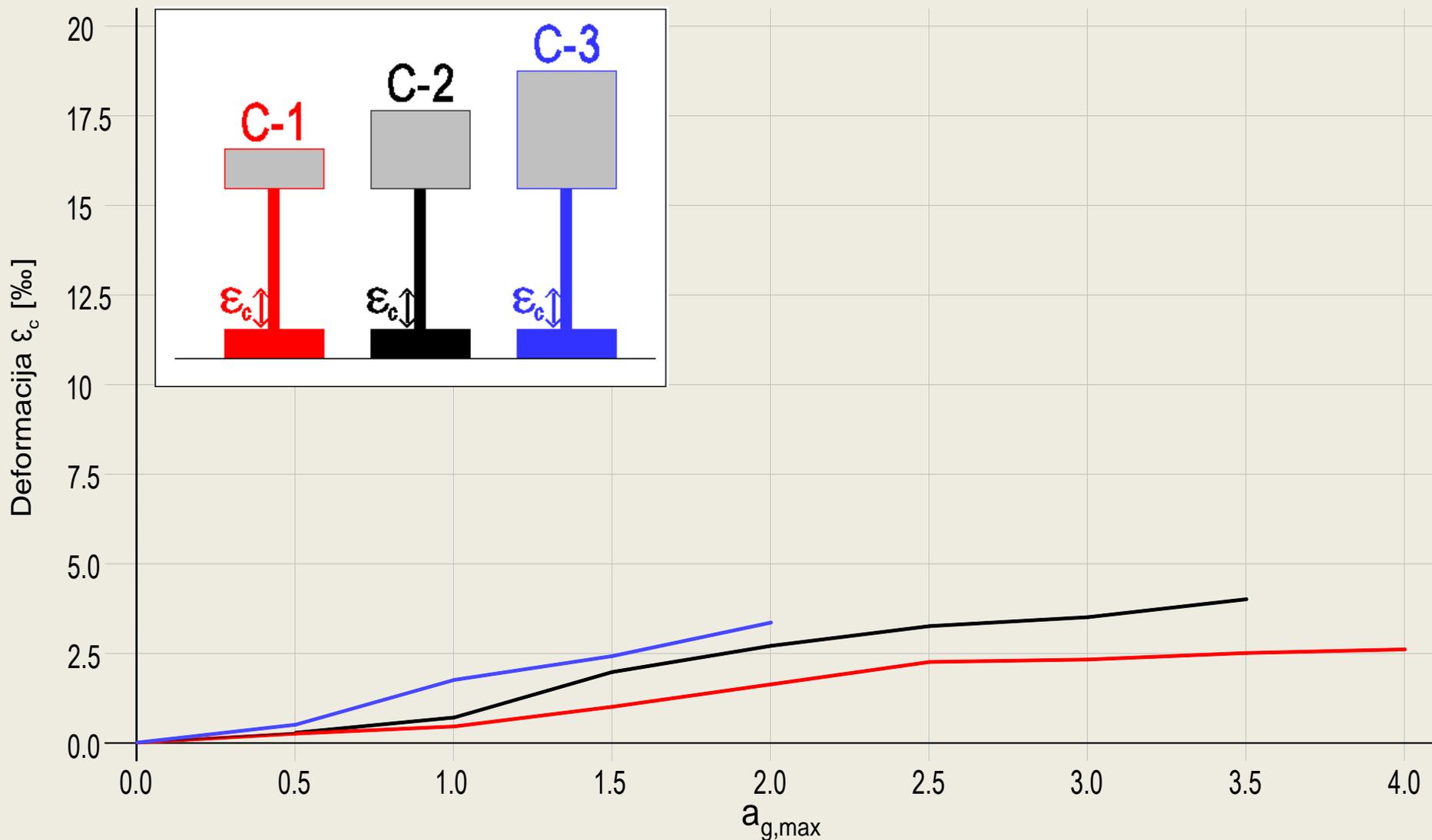
armatura: $f_s= 605 \text{ MPa}$

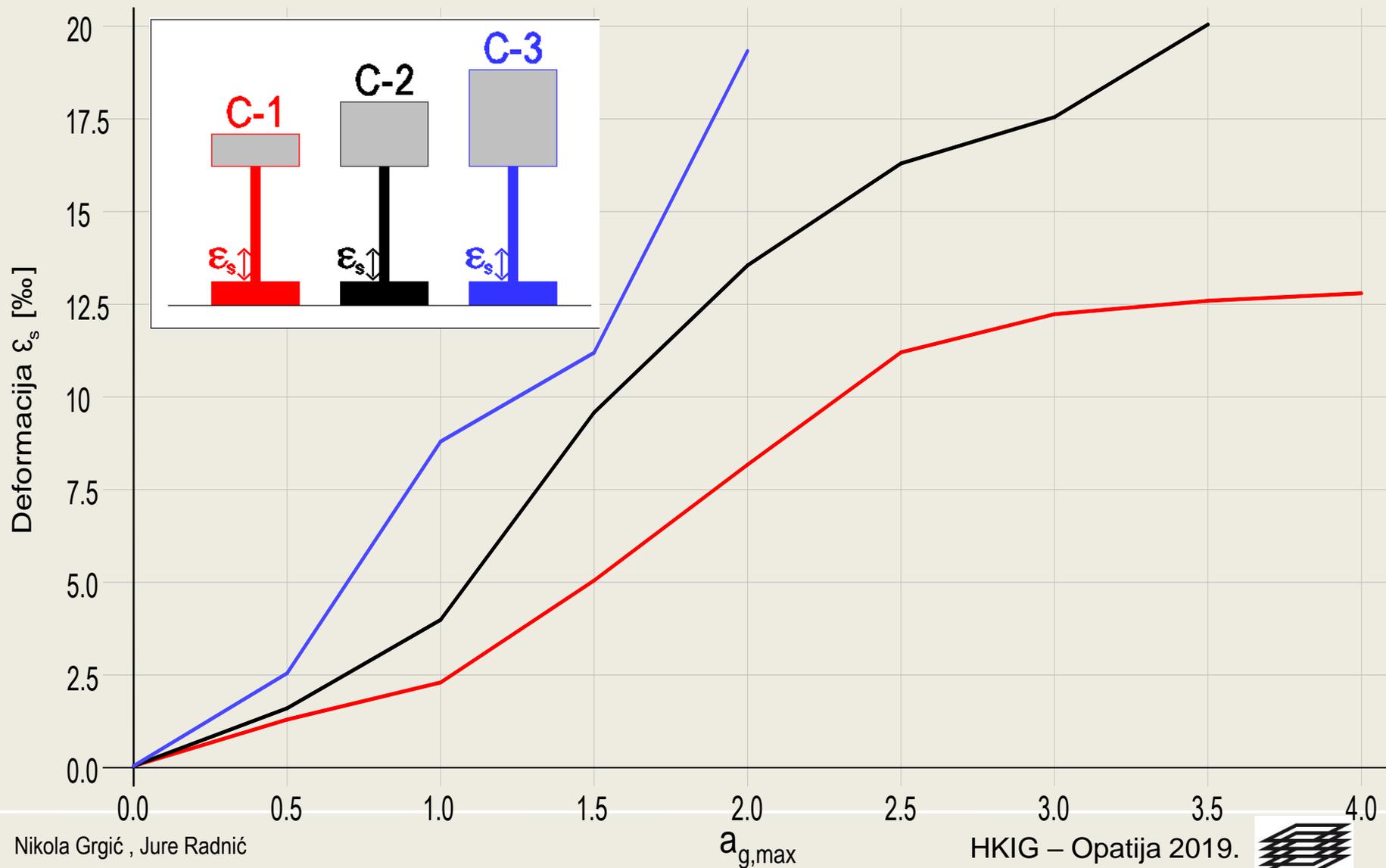
Maksimalni pomaci vrha stupa u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

Maksimalne deformacije betona u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

Maksimalne deformacije armature u ovisnosti o maksimalnom ubrzanju podloge za različite pobude

- **Na temelju analize rezultata provedenih eksperimentalnih testova, mogu se donijeti niže navedeni zaključci:**
  - ❑ Povećavanjem mase na vrhu konzolnog armiranobetonskog stupa, povećavaju se njegovi pomaci, te deformacije betona i armature tijekom potresnog djelovanja.
  - ❑ Povećavanjem mase stupovima se smanjuje granična nosivost.
  - ❑ Smanjenje nije proporcionalno povećanju mase već, nešto manje.
  - ❑ Povećavanjem mase na vrhu stupa, smanjuju se njegovi prirodni periodi slobodnih vibracija, što ima za posljedicu induciranje manjih potresnih sila.
  - ❑ U praksi treba izbjegavati velike koncentrirane mase (težine) na vrhu betonskih konzolnih stupova, a osobito kod građevina u područjima visoke seizmičnosti.

NUMERIČKI MODEL ZA STATIČKU I DINAMIČKU ANALIZU KONSTRUKCIJA

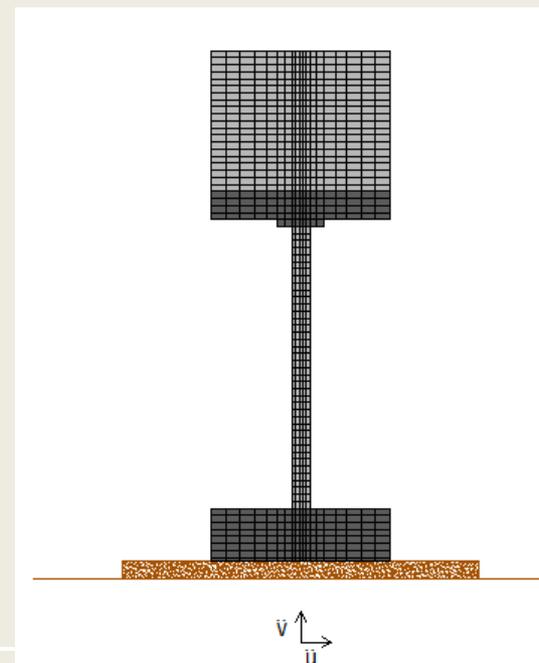
- Za prostornu diskretizaciju konstrukcije, temelja i okolnog tla koristi se Metoda konačnih elemenata
- Za vremensku diskretizaciju problema koristi se Metoda konačnih diferencija
- Za direktnu integraciju jednadžbi gibanja koristi se Newmarkov implicitno-eksplicitni vremenski algoritam kojeg je u inkrementalno – iterativnom obliku razvio Hughes

$$\mathbf{M} \ddot{\mathbf{u}}_{n+1} + \mathbf{R}(\mathbf{u}_{n+1} + \dot{\mathbf{u}}_{n+1}) = \mathbf{f}_{n+1}$$

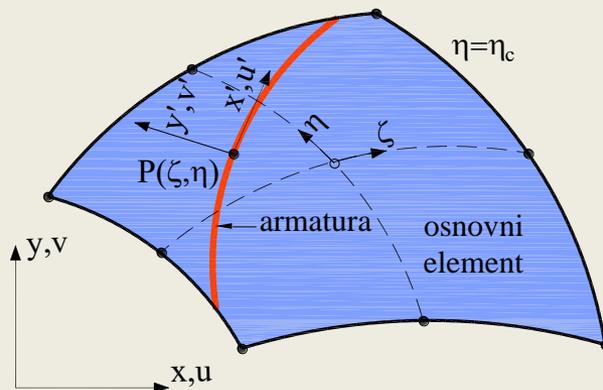
$$\mathbf{K}_{\tau}^* \Delta \mathbf{u} = (\mathbf{f}^*)^i$$

$$\mathbf{K}_{\tau}^* = \frac{\mathbf{M}}{\beta \Delta t^2} + \gamma \frac{\mathbf{C}_{\tau}}{\beta \Delta t} + \mathbf{K}_{\tau}$$

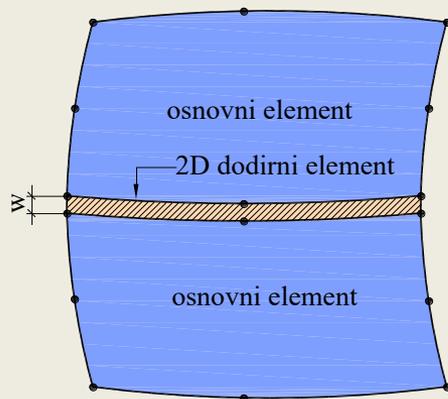
$$\mathbf{f}^* = \mathbf{f}_{n+1} - \mathbf{M} \ddot{\mathbf{u}}_{n+1}^i - \mathbf{R}(\mathbf{u}_{n+1}^i, \dot{\mathbf{u}}_{n+1}^i)$$

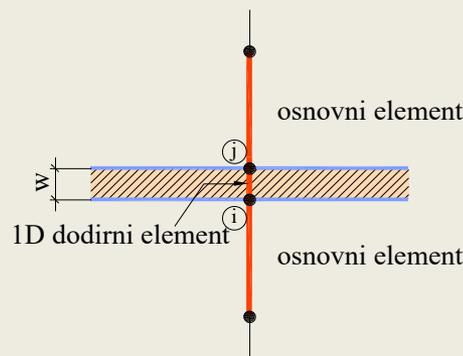
Konačni elementi korišteni pri numeričkim simulacijama

a) Osnovni 2D osmočvorni (eng "serendipity") element za armirani beton i tlo

b.1 2D dodirni šestočvorni element

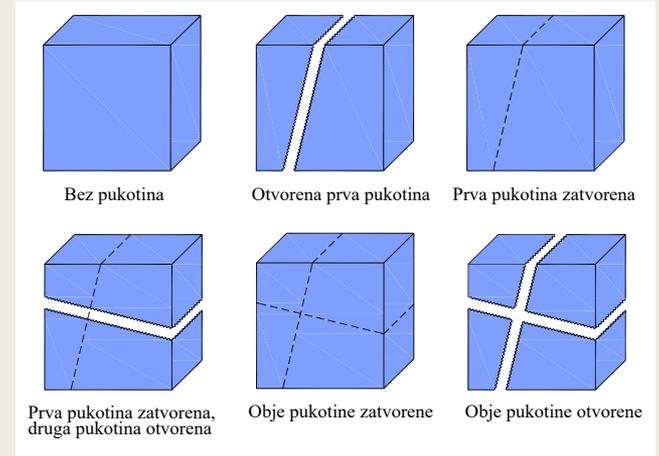
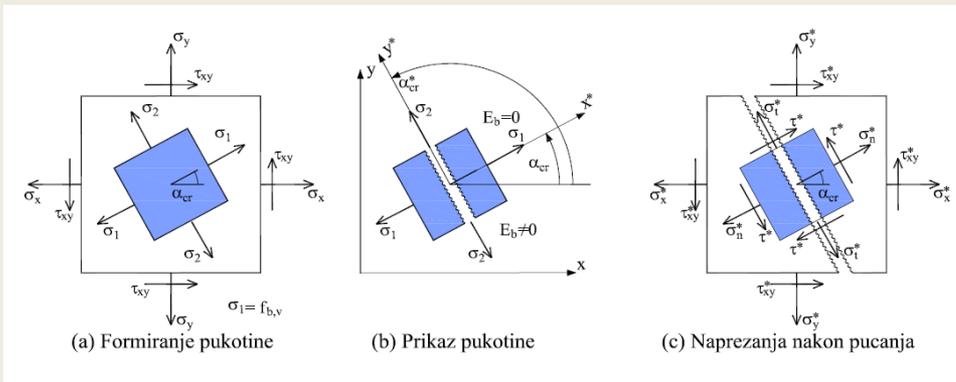

b.2 1D dodirni dvočvorni element

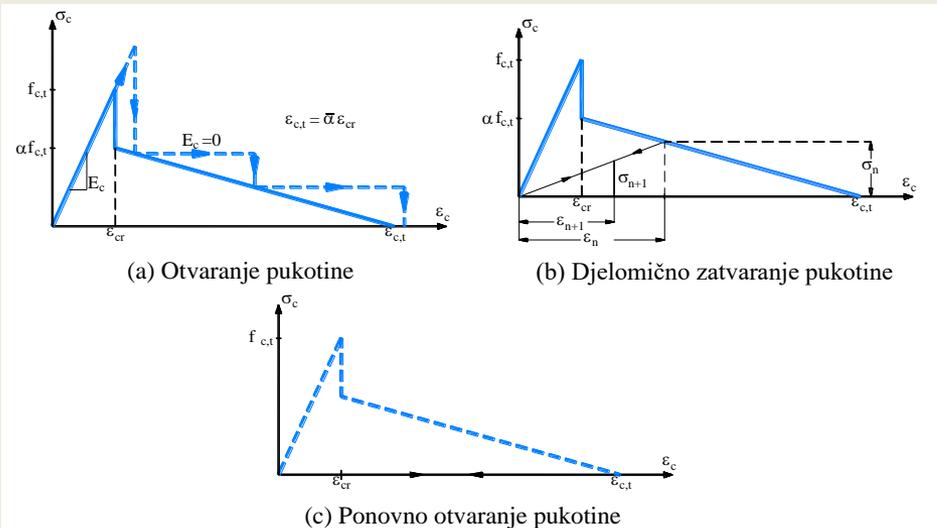
b) Dodirni 2D (kontakti) elementi na spoju temelja i tla

Modeli materijala- Model armiranog betona

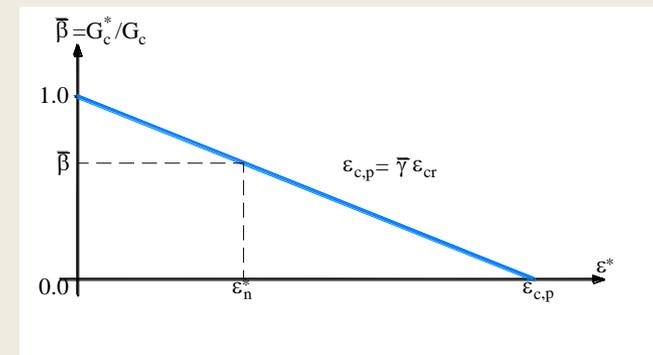

Model pukotina

Veza naprezanje-deformacija za beton nakon pojave pukotine

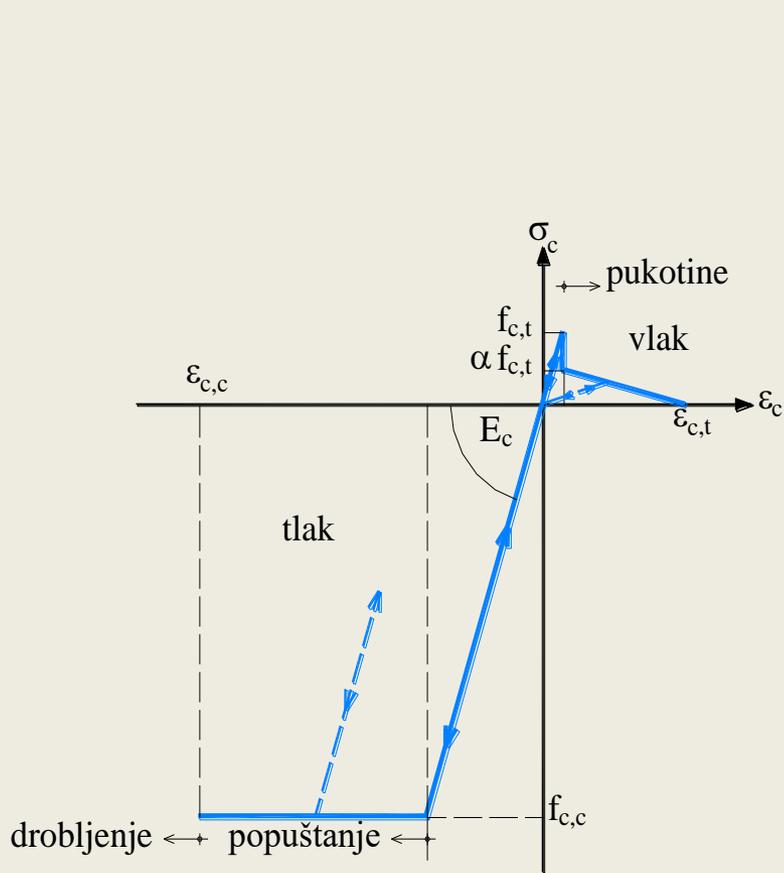
Moguća stanja pukotina u betonu

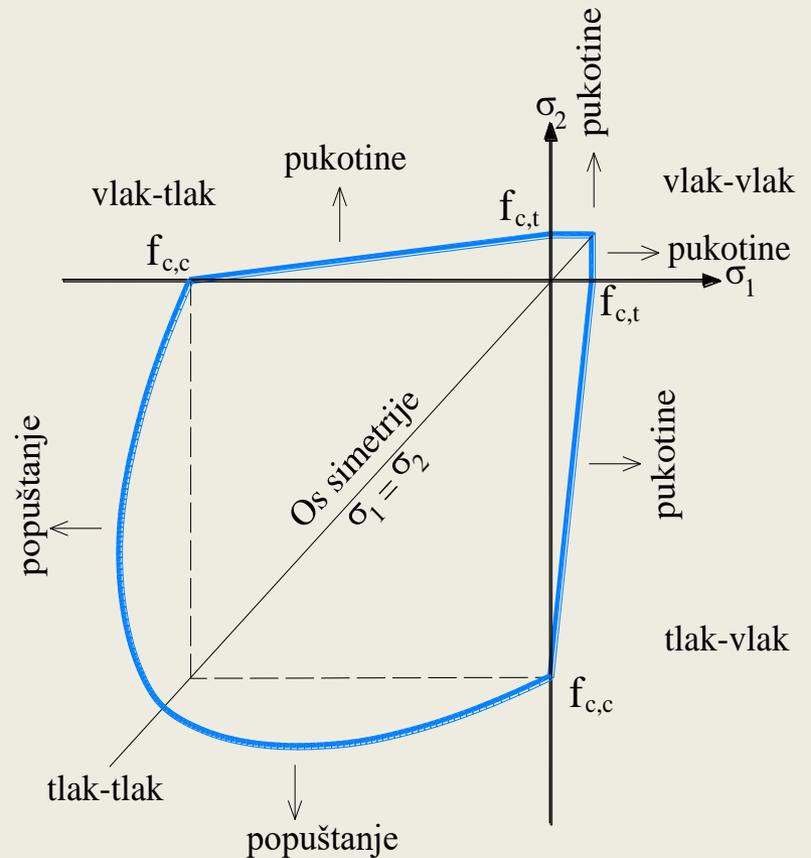
Model posmične krutosti puknutog betona

Modeli materijala- beton

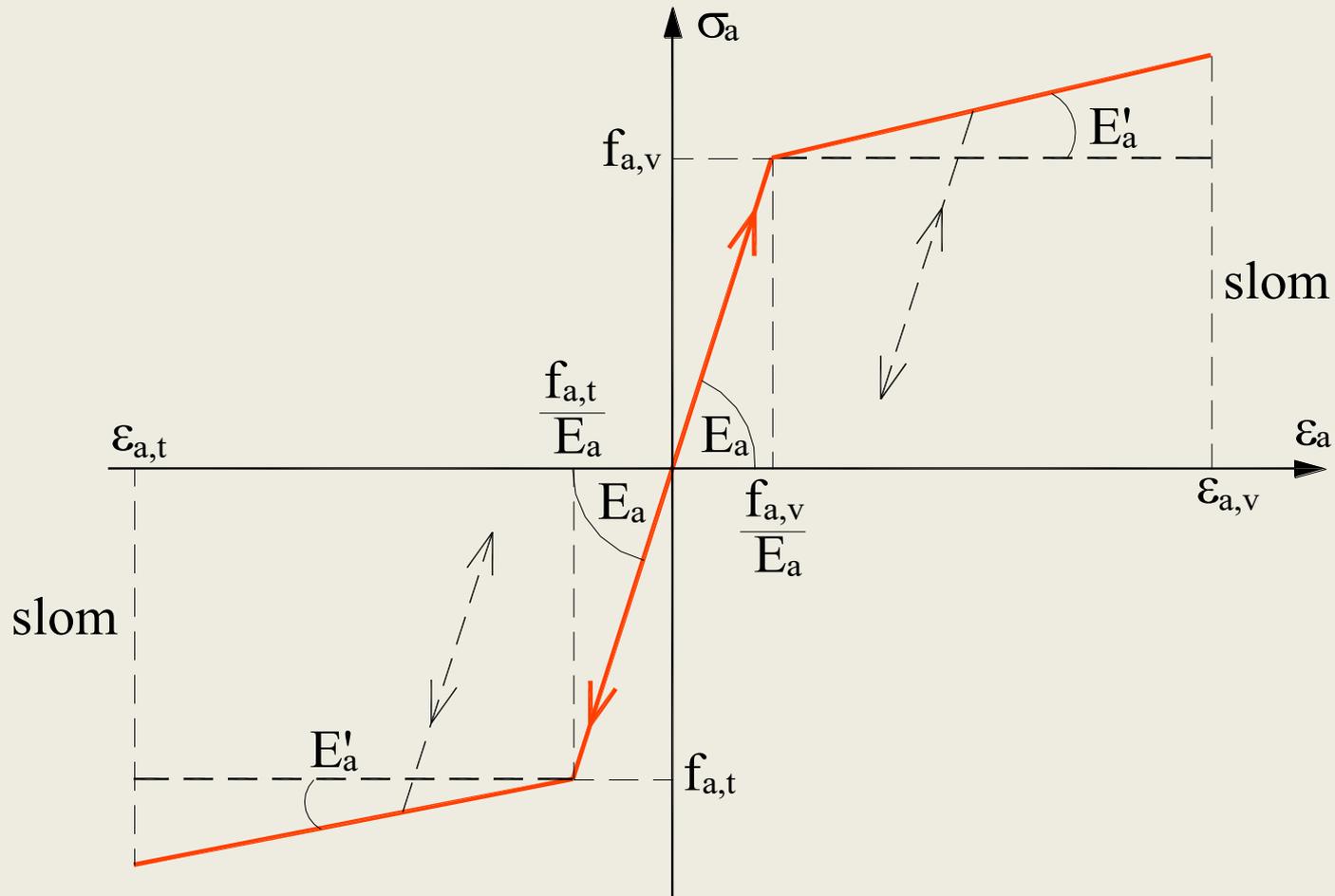
(i) jednodimenzionalni prikaz

(ii) 2D prikaz u polju glavnih naprežanja

Modeli materijala- armatura

Veza naprežanje-deformacija za betonski čelik (armaturu)

Mogućnost simulacije slijedećih efekata

- **Promjena geometrije konstrukcije (geometrijska nelinearnost)**
- **Nelinearni efekti materijala (materijalna nelinearnost):**

BETON

- popuštanje i drobljenje u tlaku
- otvaranje pukotina u vlaku
- mehanizam otvaranja i zatvaranja pukotina
- vlačna krutost betona koji ima pukotine
- posmična krutost betona koji ima pukotine

ARMATURA

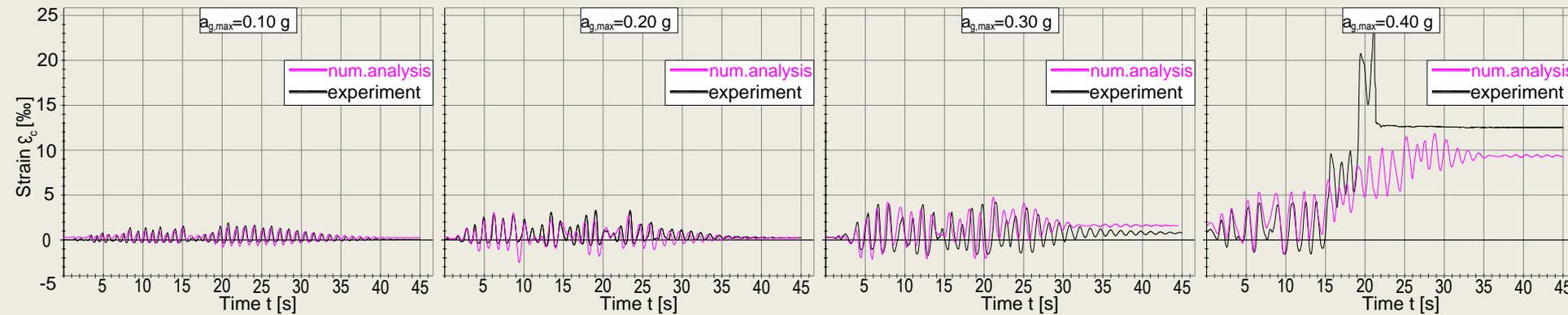
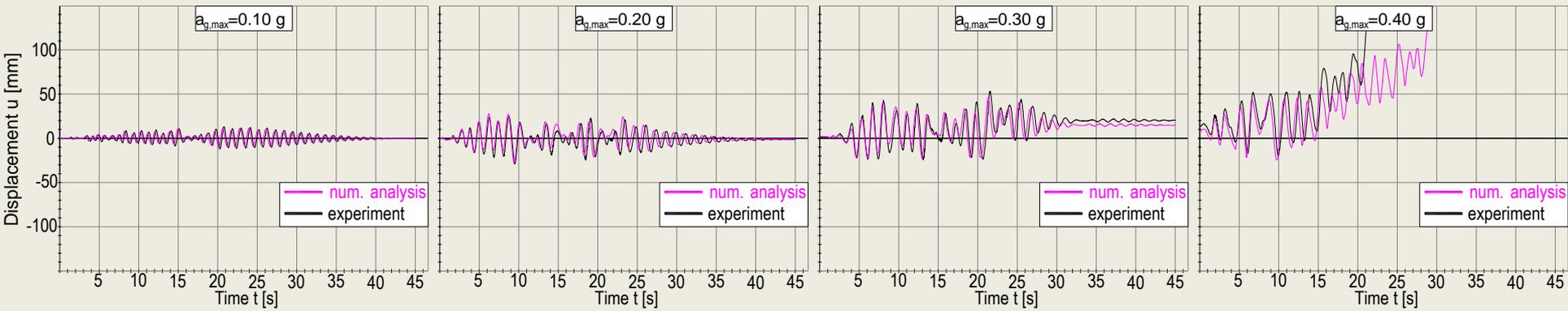
- nelinearno ponašanje u vlaku i tlaku

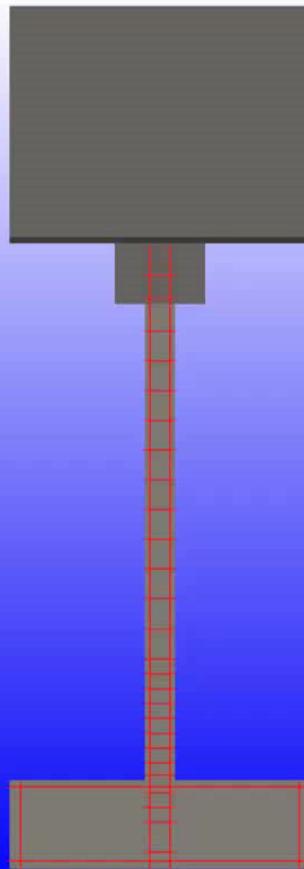
TLO

- popuštanje i drobljenje u tlaku
- otvaranje pukotina u vlaku
- mehanizam otvaranja i zatvaranja pukotina
- posmično popuštanje i slom
- anizotropna svojstva čvrstoće i krutosti u vert. i horiz. smjeru
- vlačna krutost tla koje ima pukotine
- posmična krutost tla koje ima pukotine

Hvala na pažnji

